

Gedragscode Flora- en faunawet voor gemeente Barenburg

Gedragsregels met betrekking tot bestendig beheer en onderhoud & ruimtelijke inrichtingen en inrichtingen, in het kader van de Flora- en faunawet

foto voorkant: Martin Mollet (www.roofvogels-hw.nl)

Auteur:	Datum:	Versie:	Rapportnaam:
W.M. Goudzwaard (Planvorm- ing)	Maart 2010	Definitief	Gedragscode Flora- en faunawet

pagina 2

SAMENVATTING

De Flora- en faunawet heeft tot doel de in het wild levende planten en dieren te beschermen met het oog op de instandhouding van een groot aantal in Nederland (en in het wild) voorkomende planten- en diersoorten. Iedereen die aan het werk gaat in het landelijk en/of het stedelijk gebied krijgt dan ook te maken met de Flora- en faunawet, omdat daarin is bepaald dat alle schadelijke handelingen ten aanzien van beschermde flora en fauna zijn verboden. Daarnaast biedt het Vrijstellingsbesluit de mogelijkheid om gebruik te maken van de vrijstellingsmogelijkheid die de Flora- en faunawet biedt voor de overige en streng beschermde soorten. Deze gedragscode is dan ook opgesteld om de gemeente Barendrecht de gelegenheid te bieden gebruik te maken van deze vrijstellingsmogelijkheid. Daarnaast is deze gedragscode bedoeld om bij de voorbereiding en uitvoering van werkzaamheden in de openbare ruimte te zorgen voor een praktische en natuurvriendelijke aanpak, waarbij het risico op schade aan beschermde soorten flora en fauna wordt voorkomen of beperkt.

Genoemd Vrijstellingsbesluit bevat vrijstelling voor drie categorieën, te weten 'bestendig gebruik', 'bestendig beheer en onderhoud' en 'ruimtelijke ontwikkelingen en inrichtingen'. De categorie 'bestendig gebruik' is in deze gedragscode niet verder uitgewerkt omdat dit voor de gemeente Barendrecht niet van toepassing is. Voor de categorie 'bestendig beheer en onderhoud' is het cruciaal dat de werkzaamheden bestaan uit een voortzetting van een praktijk die gericht is op het behoud van de bestaande situatie. De categorie 'ruimtelijke ontwikkelingen en inrichtingen' betreft werkzaamheden die over het algemeen ingrijpende, functionele of ruimtelijke verandering met zich mee brengen voor een bepaald gebied.

De toepassing van deze gedragscode met betrekking tot de geldigheid, de naleving, de handhaving en registratie en de onvoorzien omstandigheden is afgekaderd. Zo heeft deze gedragscode alleen betrekking op vrijstelling van artikel 75 van de Flora- en faunawet en vallen verplichtingen voortkomend uit gebiedsbeschermingswetgeving als Natura 2000-gebieden, buiten deze gedragscode. Daarnaast is het een eis dat de goedgekeurde gedragscode ook wordt nageleefd, waarbij toezicht en handhaving een belangrijke rol speelt. Bovendien dient de gebruiker aan te kunnen tonen dat hij of zij handelt conform de goedgekeurde gedragscode. Verslaglegging is zodoende een vereiste. Ook gelden er uitzonderingen als er sprake is van onvoorzien omstandigheden, bijvoorbeeld als er ondanks een goede inventarisatie/voorbereiding alsnog beschermde soorten worden aangetroffen. Daarnaast vallen calamiteiten ook onder het kopje 'onvoor-

ziene omstandigheden', waarvoor geldt dat het bestrijden van calamiteiten voor de belangen van de flora en fauna gaat.

Gedragsregels beschrijven de wijze waarop bij de betreffende werkzaamheden wordt omgegaan met de (mogelijke) aanwezigheid van beschermde soorten. In deze gedragscode wordt uitgegaan van 3 soorten gedragsregels, te weten: algemene gedragsregels, gedragsregels voor bestendig beheer en onderhoud en gedragsregels voor ruimtelijke ontwikkelingen en inrichtingen. Met name voor de gedragsregels voor bestendig beheer en onderhoud is het van belang dat inzicht wordt geboden in de perioden waarin de werkzaamheden het beste uitgevoerd kunnen worden en wanneer ze niet mogen worden uitgevoerd. Door deze overzichten schematisch in te richten, ontstaan tabellen die voor zowel de gemeente Barendrecht als opdrachtgever, als voor de aannemer als opdrachtnemer, een handig hulpmiddel zullen zijn.

Het hebben van een gedragscode Flora- en faunawet voor de gemeente Barendrecht is geen doel op zich. Om deze gedragscode niet alleen een papieren document te laten zijn, is het van belang dat deze na goedkeuring door het ministerie van LNV, zowel intern als extern wordt gecommuniceerd, gecontroleerd en geactualiseerd.

Inhoud

	SAMENVATTING	3
1	INLEIDING	7
1.1	Aanleiding	7
1.2	Kader	7
1.3	Doel van de gedragscode	8
1.4	Leeswijzer	8
2	FLORA- EN FAUNAWET & VRIJSTELLINGSBESLUIT	10
2.1	Categorisering van werkzaamheden	10
2.2	Indeling beschermde soorten	12
2.3	Schema vrijstellingsmogelijkheden ontheffingsplicht	15
3	BESCHERMDE PLANTEN- EN DIERSOORTEN IN BARENDRECHT	17
3.1	Werkwijze ecoscan	17
3.2	Waardevolle gebieden binnen de gemeente Barendrecht	18
3.2.1	Beschermde natuurgebied (Natura 2000-gebied Oude Maas)	18
3.2.2	Niet-beschermde natuurgebied met status (Ecologische hoofdstructuur)	19
3.2.3	Ecologisch waardevolle gebieden zonder status	20
3.3	Planten	24
3.4	Zoogdieren	25
3.4.1	Vleermuizen	25
3.4.2	Overige soorten zoogdieren	26
3.5	Vogels	27
3.5.1	Vogels die niet jaarrond beschermd zijn	27
3.5.2	Vogels die jaarrond beschermd zijn of vogels die extra onderzoek vragen	28
3.6	Vissen	30
3.7	Amfibieën en reptielen	30
3.8	Ongewervelden	31
3.8.1	Libellen	31
3.8.2	Vlinders	31
3.9	Natuurwaardenkaart	32
4	TOEPASSING GEDRAGSCODE	34
4.1	Geldigheid gedragscode	34
4.2	Naleving gedragscode	35
4.3	Handhaving en registratie	36
4.4	Onvoorziene omstandigheden	36
5	GEDRAGSREGELS	38
5.1	Algemene gedragsregels	38
5.1.1	Vorbereiding van werkzaamheden	38
5.1.2	Algemene gedragsregels bij uitvoering	39

5.2	Gedragsregels bij bestendig beheer en onderhoud	40
5.2.1	Maaien en klepelen van kruidachtige en grasvegetaties	40
5.2.2	Snoeien van bomen en beplanting	43
5.2.3	Bermverlaging	44
5.2.4	Schonen singels, watergangen, sloten en waterpartijen (natte profiel)	46
5.2.5	Baggeren van waterbodems, herprofilering en herstelwerkzaamheden oevers	47
5.2.6	Onderhoud wegen en verhardingen	49
5.2.7	Werkzaamheden aan de ondergrondse infrastructuur	50
5.2.8	Onderhoud (civieltechnische) bouw- en kunstwerken	51
5.2.9	Onderhoud buitensporttechnische voorzieningen	53
5.3	Gedragsregels bij ruimtelijke ontwikkelingen en inrichtingen	53
5.3.1	Vorbereiding van nieuwe werken	54
5.3.2	Roaien van bomen en beplantingen	56
5.3.3	Graafwerkzaamheden	57
5.3.4	Graven, afdammen, leegpompen en dempen van watergangen en -partijen	58
5.3.5	Renovatie en sloop van bouw- en civieltechnische kunstwerken	59
5.3.6	Hei- en bouwwerkzaamheden & aanleggen van wegen en verhardingen	61
6	INPASSING IN DE ORGANISATIE	64
6.1	Informatieoverdracht van gemeente Barendrecht	64
6.2	Controleerbaarheid van werken volgens de gedragscode	64
6.3	Actualisatie van de gedragscode en de verspreidingsgegevens	65
6.4	Vervolgacties	66
	LITERATUURLIJST	69
	Bijlage 1: Achtergronden Flora- en faunawet en gedragscode	71
	Bijlage 2: Overzicht algemeen beschermde soorten	74
	Bijlage 3: Soorten waarop de gedragscode betrekking heeft	76
	Bijlage 4: Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten	80
	Bijlage 5: Inventarisatiemethoden	83
	Bijlage 6: Definities	88
	Bijlage 7: Formulier voor vastleggen van inventarisatieresultaten en maatregelen	92
	Bijlage 8: Formulier voor vastleggen van afspraken	95

1 INLEIDING

- van de woorden die in de tekst zijn aangemerkt met een * staat de definitie in bijlage 6 -

1.1 Aanleiding

Bij de behandeling van het groenbeleidsplan 'Barendrecht ziet groen' in de gemeenteraad van 29 september 2008 is unaniem een motie aangenomen die (na afstemming over enkele tekstpassages) door het college is overgenomen. In de motie wordt uitgesproken (*tekst is letterlijk overgenomen*):

1. Dat over één jaar een gedragscode vastgesteld is, met de toezegging om deze zo snel mogelijk toe te passen.
2. Voorlichting in de gemeentekrant over beschermde soorten uit Barendrecht kan helpen.
3. Binnen één jaar een beter toezicht op naleving van Flora- en faunawet door aannemers en onderaannemers.

Het opstellen en het laten goedkeuren van deze gedragscode geeft invulling aan deze motie.

1.2 Kader

De Flora- en faunawet voorziet in de bescherming van een groot aantal in Nederland (en in het wild) voorkomende planten- en diersoorten (zie bijlage 1 'Achtergronden Flora- en faunawet en gedragscode'). Iedereen die aan het werk gaat in het landelijk en/of het stedelijk gebied krijgt dan ook te maken met de Flora- en faunawet.

In de praktijk blijken de regels nogal eens te leiden tot administratieve lasten, doordat voor terugkerende werkzaamheden steeds opnieuw een ontheffing* van de verbodsbepalingen uit de Flora- en faunawet moet worden aangevraagd.

Op 23 februari 2005 is het 'Besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten' in werking getreden. Met dit besluit is geregeld dat niet voor alle werkzaamheden, waarbij schade wordt toegebracht aan beschermde soorten, een ontheffing behoeft te worden aangevraagd. Binnen dit besluit wordt onderscheid gemaakt in 2 soorten vrijstellingen*, namelijk:

- een algehele vrijstelling voor algemeen beschermde soorten;
- een vrijstelling op voorwaarde dat wordt gehandeld conform een goedgekeurde gedragscode voor overige beschermde soorten (en soms ook voor streng beschermde soorten).

1.3 Doel van de gedragscode

Zowel politiek, beleidsmatig, operationeel als onder bewoners bestaat binnen de gemeente Barendrecht een groot besef van het belang van bescherming van flora en fauna. Het doel van deze gedragscode is dan ook om de gemeente Barendrecht de gelegenheid te bieden gebruik te maken van de vrijstellingsmogelijkheden die de Flora- en faunawet biedt voor de overige en streng beschermde soorten. Daarnaast beperkt het werken volgens een goedgekeurde gedragscode de administratieve last rond het aanvragen van ontheffingen, de uitvoeringstijd en de kosten van de nodige werkzaamheden.

Naast deze vrijstellingsmogelijkheden is deze gedragscode ook bedoeld om bij de voorbereiding en de uitvoering van werkzaamheden in de openbare ruimte te zorgen voor een praktische en bovenal natuurvriendelijke aanpak. Als gevolg van deze 'natuurvriendelijkheid' stijgt de biodiversiteit*, waardoor de woon-, leef- en verblijfsomgeving mooier en aantrekkelijker wordt. Deze gedragscode spitst zich dan ook toe op werkzaamheden die door of in opdracht van de gemeente Barendrecht worden uitgevoerd en legt de nadruk op de soorten waarvan de duurzame instandhouding van de populatie beïnvloed kan worden door de uitvoering van deze werkzaamheden.

1.4 Leeswijzer

Deze gedragscode omvat een beschrijving van de wijze waarop bij verschillende werkzaamheden wordt omgegaan met de (mogelijke) aanwezigheid van beschermde soorten. Daartoe wordt in hoofdstuk 2 ingezoomd op het doel van de Flora- en faunawet en de categorisering van werkzaamheden en beschermde soorten zoals genoemd in het Vrijstellingsbesluit. In hoofdstuk 3 wordt inzicht gegeven in het voorkomen van beschermde soorten binnen de gemeentegrenzen van Barendrecht. Hoofdstuk 4 handelt over de toepassing van de gedragscode, waarbij onderwerpen als geldigheid, naleving, handhaving/registratie en onvoorziene omstandigheden worden belicht. De gedragsregels die bepalend zijn bij de uitvoering van de werkzaamheden zijn beschreven in hoofdstuk 5 'Gedragsregels'. Hierbij is per werkzaamheid aangegeven wanneer die werkzaamheden kunnen en mogen worden uitgevoerd en wat gedaan kan worden om de schade aan beschermde soorten tot een minimum te beperken. Hoofdstuk 6 wordt beschreven hoe deze gedragscode, nadat deze is goedgekeurd, wordt gecommuniceerd, gecontroleerd en geactualiseerd.

Tot slot zijn diverse bijlagen opgenomen, te weten: de achtergronden van de Flora- en faunawet en gedragscode (bijlage 1), het overzicht van algemeen beschermde soorten (bijlage 2), soorten waarop de gedragscode betrekking heeft (bijlage 3), de lijst van de jaarrond beschermde vogelnesten (bijlage 4), in-

inventarisatiemethoden (bijlage 5), definities van woorden die in de tekst zijn aangemerkt met een * (bijlage 6), een formulier voor het vastleggen van inventarisatieresultaten en maatregelen (bijlage 7) en een formulier voor het vastleggen van afspraken (bijlage 8).

Bij onduidelijkheden, vragen, opmerkingen en/of suggesties inzake de Flora- en faunawet of de gedragscode 'Flora- en faunawet voor gemeente Barendrecht' kunt u contact opnemen met de opsteller van deze gedragscode of het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit.

2 FLORA- EN FAUNAWET & VRIJSTELLINGSBESLUIT

De in april 2002 vastgestelde Flora- en faunawet heeft tot doel de in het wild levende planten en dieren te beschermen met het oog op de instandhouding van soorten. De Flora- en faunawet is ontstaan uit verschillende Nederlandse soortbeschermingswetten en de soortbeschermingscomponent uit de Europese Habitatrichtlijn* en de Europese Vogelrichtlijn*. Met de Flora- en faunawet heeft de Europese soortenbescherming dus een Nederlandse doorwerking gekregen.

De Flora- en faunawet gaat uit van het 'nee, tenzij beginsel'. Dit houdt in dat in beginsel alle schadelijke handelingen ten aanzien van beschermde dieren en planten verboden zijn (zie bijlage 1 voor de specifieke verbodsartikelen).

Naast de Flora- en faunawet is het Besluit van 23 februari 2005, houdende wijziging van een aantal algemene maatregelen van bestuur* in verband met wijziging van artikel 75 van de Flora- en faunawet en enkele andere wijzigingen, van belang. Met dit besluit (ook wel het 'Besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten') is geregeld dat niet altijd meer een ontheffing behoeft te worden aangevraagd voor het uitvoeren van bepaalde werkzaamheden in de openbare ruimte. Dit hoofdstuk omvat een overzicht van de in het Vrijstellingsbesluit gehanteerde categorisering van werkzaamheden en de indeling van beschermde soorten.

2.1 Categorisering van werkzaamheden

Het Vrijstellingsbesluit maakt onderscheid in 3 verschillende categorieën van werkzaamheden, te weten:

- **Bestendig beheer en onderhoud**

Bij bestendig beheer en onderhoud is het cruciaal dat de werkzaamheden bestaan uit de **voortzetting** van een praktijk die gericht is op het **behoud** van de **bestaande situatie**. Deze werkzaamheden worden al langer op eenzelfde manier uitgeoefend en hebben kennelijk niet verhinderd - of er zelfs aan bijgedragen - dat zich beschermde soorten in het gebied hebben gevestigd. Vaak worden deze werkzaamheden uitgevoerd aan de hand van meerjarige beheer- of onderhoudsplannen. Tot deze categorie behoort het maaien en klepelen van grasvegetaties (par. 5.2.1), het snoeien van bomen en beplantingen (5.2.2), het verlagen van bermen (5.2.3), het schonen van waterlopen en -partijen (5.2.4), het baggeren van waterbodems (5.2.5), het onderhoud aan wegen en verhardingen (5.2.6), werkzaamheden aan de ondergrondse infrastructuur (5.2.7), het onderhoud aan (civieltech-

klepelen: bestendig beheer

Auteur:

W.M. Goudzwaard (Planvorming)

Datum:

Maart 2010

Versie:

Definitief

Rapportnaam:

Gedragscode Flora- en faunawet

pagina 10

nische) bouw- en kunstwerken (5.2.8) en het onderhoud aan buitensporttechnische voorzieningen (5.2.9).

Van fundamenteel belang is dat er wel sprake is van **bestendigheid**. Zodra er grote veranderingen worden doorgevoerd, is er geen sprake meer van bestendig beheer en/of onderhoud (bijvoorbeeld wezenlijke techniek- of machineveranderingen, ingrijpende grootschalige maatregelen, achterstallig onderhoud, etc.)

Onder deze categorie vallen niet de werkzaamheden uit het beheer van dieren en de bestrijding van schade door dieren. De Flora- en faunawet kent namelijk aparte vrijstellingen en ont-heffingsmogelijkheden voor beheer en schadebestrijding (artikel 65 t/m 74 Flora- en faunawet, het Besluit beheer en schadebestrijding en de Regeling beheer en schadebestrijding dieren).

Om ervoor te zorgen dat bij werkzaamheden in het kader van 'bestendig beheer en onderhoud' geen dieren worden gedood, kan het **opzettelijk verontrusten** als schadebeperkende maatregel worden ingezet. Het mag echter geen vrijblijvendheid worden en alleen worden ingezet als uiterst middel en in bepaalde periodes (buiten het broedseizoen*).

- Bestendig gebruik

Bestendig gebruik omvat **jarenlange activiteiten** die samenhangen met de **landschappelijke kwaliteiten** van een gebied en die daarin zijn ingepast. Algemene voorbeelden hiervan zijn het gebruik van militaire oefenterreinen, recreatiegebieden en -terreinen en grootschalige evenementen op daarvoor bestemde terreinen, zoals motorcrosses. Ook hiervoor geldt dat de activiteiten al langer op dezelfde manier worden uitgevoerd en kennelijk niet hebben verhinderd - of er zelfs aan bijgedragen - dat zich beschermde soorten hebben gevestigd.

Zodra veranderingen worden aangebracht in frequentie, omvang of intensiteit (en er dus duidelijk wordt afgeweken van de gebruikelijke gang van zaken), is niet langer sprake van bestendig gebruik.

Binnen de gemeentegrenzen van de gemeente Barendrecht zijn een aantal terreinen aanwezig, waar activiteiten plaatsvinden die vallen onder deze categorie. Hierbij valt te denken aan de grote recreatiegebieden langs de Oude Maas en ten noorden van de A15. De gemeente Barendrecht verricht echter geen activiteiten in de rol van gebruiker van deze terreinen, waardoor deze categorie niet nader is uitgewerkt in deze gedragscode.

- Ruimtelijke ontwikkeling en inrichting

Onder deze categorie valt een breed scala van werkzaamheden zoals klein- en grootschalige reconstructies, de aanleg van wegen, bedrijventerreinen en woonwijken, de bouw of sloop van woningen, etc. Het betreft doorgaans werkzaamheden die ingrijpende, functionele of ruimtelijke veranderingen met zich mee brengen.

motorcross: bestendig gebruik

bouwrijp maken terrein: ruimtelijke ontwikkeling en inrichting

Datum:

Versie:

Rapportnaam:

anvorm- Maart 2010

Definitief

Gedragscode Flora- en faunawet

pagina 11

gen voor een gebied. Om die reden wordt het uitvoeren van achterstallig onderhoud dan ook gezien als ruimtelijke ontwikkeling en inrichting en niet als 'bestendig beheer en onderhoud'. Verder is het zo dat hoe groter het betreffende gebied of hoe ingrijpender de werkzaamheden, hoe groter de kans op schade aan beschermde planten- en diersoorten. In deze gedragscode behoort tot deze categorie het voorbereiden van nieuwe werken (par. 5.3.1), het rooien van bomen en beplantingen (5.3.2), het uitvoeren van graafwerkzaamheden (5.3.3), het afdammen, dempen of graven van watergangen en -partijen (5.3.4), het slopen van bouw- en civieltechnische kunstwerken (5.3.5), het uitvoeren van hei- en bouwwerkzaamheden & het aanleggen van wegen en verhardingen (5.3.6).

2.2 Indeling beschermde soorten

In het Vrijstellingsbesluit wordt onderscheid gemaakt in drie categorieën beschermde soorten, de zogenaamde tabel 1-, tabel 2- en tabel 3-soorten* (zie bijlage 1 en 2).

brede wespenorchis (tabel 1)

Tabel 1 - Algemeen beschermde soorten (algemene vrijstelling van ontheffingsplicht)

Het betreft 43 stuks algemeen voorkomende planten- en diersoorten waarvoor in beginsel een vrijstelling van de ontheffingsplicht geldt indien men voldoende algemene voorzorgsmaatregelen (zorgvuldig handelen*) neemt. Deze soorten vallen buiten het bereik van deze gedragscode.

kleine modderkruiper (tabel 2)

Tabel 2 - Overige beschermde soorten (vrijstelling met gedragscode of ontheffing)

et betreft 101 stuks minder algemene, veelal zeldzame en/of bedreigde planten- en diersoorten waarvoor altijd een ontheffing is vereist voor schadelijke ingrepen, tenzij gewerkt wordt conform een door de Minister van LNV goedgekeurde gedragscode. Vrijstelling geldt alleen als sprake is van werkzaamheden die in deze gedragscode zijn beschreven en er voldoende voorzorgsmaatregelen (de gedragsregels; hoofdstuk 5) worden genomen ten behoeve van de instandhouding van deze soorten.

Tabel 3 - Streng beschermde soorten (vrijstelling met gedragscode of ontheffing)

In deze tabel staan zeldzame en veelal bedreigde planten- en diersoorten welke zijn opgenomen in bijlage 1 van het 'Besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten (38 stuks) en in bijlage IV van de Habitatrichtlijn (67 stuks). Wettelijk geldt deze gedragscode alleen voor de streng beschermde soorten als de werkzaamheden kunnen worden aangeduid als 'bestendig beheer en onderhoud' en 'bestendig gebruik'. Deze gedragscode is voor streng beschermde soorten niet van toepassing op werkzaam-

gewone dwergvleermuis (tabel 3)

Auteur:

W.M. Goudzwaard (Planvorming)

Datum:

Maart 2010

Versie:

Definitief

Rapportnaam:

Gedragscode Flora- en faunawet

heden die vallen onder het begrip 'ruimtelijke ontwikkelingen en inrichtingen'. Wanneer de soorten uit deze tabel schade ondervinden van dergelijke werkzaamheden, dient er altijd een ontheffing te worden aangevraagd. Ook is het niet toegestaan om streng beschermde soorten in het kader van 'bestendig gebruik' en 'ruimtelijke ontwikkelingen en inrichtingen' opzettelijk te verontrusten (verbodsbepaling 10).

Vogels

Vogelsoorten zijn niet in de tabellen opgenomen, omdat zij in de Flora- en faunawet een aparte plaats hebben gekregen. Bij vogels is het van belang dat rekening gehouden wordt met het broedseizoen. De Flora- en faunawet kent overigens geen standaardperiode voor het broedseizoen, het gaat er immers om of er sprake is van een broedgeval.

De meeste vogels maken elk broedseizoen een nieuw nest of zijn in staat om een nieuw nest te maken. Deze vogelnesten zijn voor eenmalig gebruik en vallen alleen tijdens het broedseizoen onder de bescherming van artikel 11 van de Flora- en faunawet. Buiten het broedseizoen, mogen dus zonder ontheffing nesten worden verplaatst of verwijderd. *Let op: er zijn uitzonderingen!*

Er zijn echter vogels die hun verblijfplaats het hele jaar gebruiken of elk jaar terugkeren naar hetzelfde nest. Daarom wordt ook onderscheid gemaakt in nesten die het hele jaar door zijn beschermd, waarvoor dan ook de verbodsbepalingen van artikel 11 van de Flora- en faunawet geldt. Deze nesten zijn onder te verdelen in de volgende categorieën:

1. Nesten die, behalve gedurende het broedseizoen als nest, buiten het broedseizoen in gebruik zijn als vaste rust- en verblijfplaats (bijv. steenuil);
2. Nesten van koloniebroeders die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk zijn van bebouwing of biotoop. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar (bijv. roek, gierzwaluw en huismus);
3. Nesten van vogels, zijnde geen koloniebroeders die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk zijn van bebouwing. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar (bijv. ooievaar, kerkuil en slechtvalk);
4. Vogels die jaar in jaar uit gebruik maken van hetzelfde nest en die zelf niet of nauwelijks in staat zijn een nest te bouwen (bijv. boomvalk, buizerd en ransuil).

Al deze categorieën zijn terug te vinden in de 'Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten' welke is opgenomen in bijlage 4. In de 'Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogel-

ijsvogel

Auteur:

W.M. Goudzwaard (Planvorming)

Datum:

Maart 2010

Versie:

Definitief

Rapportnaam:

Gedragcode Flora- en faunawet

nesten' worden ook soorten genoemd die behoren tot categorie 5. Deze soorten zijn buiten het broedseizoen niet beschermd, alleen dient wel extra onderzoek te worden uitgevoerd. Het gaat hierbij om:

5. Nesten van vogels die weliswaar vaak terugkeren naar de plaats waar zij het jaar daarvoor hebben gebroed of de directe omgeving daarvan, maar die wel over voldoende flexibiliteit beschikken om, als de broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen.

Categorie 5-soorten zijn echter wel jaarrond beschermd als zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen.

2.3 Schema vrijstellingsmogelijkheden ontheffingsplicht

Bovenstaande paragrafen kunnen worden samengevat in onderstaand schema:

Categorie	algemene verbodsbepalingen	algemeen beschermde soorten (tabel 1 'Besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten)	overig beschermde soorten (tabel 2 'Besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten)	streng beschermde soorten (tabel 3 'Besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten' + bijlage IV van de Habitatrichtlijn)
Bestendig beheer en onderhoud	Artikel 8 t/m 12			
Bestendig gebruik	Artikel 8, 9, 11 en 12			
	Artikel 10 (opzettelijke verstoring)			
Ruimtelijke ontwikkelingen en inrichtingen	Artikel 8 t/m 12			
	Algehele vrijstelling van de ontheffingsplicht			
	Vrijstelling van de ontheffingsplicht, mits in het bezit en gewerkt wordt conform een goedgekeurde gedragscode			
	Ontheffingsplicht (= ontheffing aanvragen)			

tabel 1: schema vrijstellingsmogelijkheden ontheffingsplicht

Vogels zijn buiten dit schema gelaten, omdat daarvoor van belang is of er sprake is van het broedseizoen, of de soort jaar- rond beschermd is of dat een soort behoort tot de zogenaamde categorie 5-soorten (zie bijlage 4).

Auteur:

W.M. Goudzwaard (Planvorm-
ing)

Datum:

Maart 2010

Versie:

Definitief

Rapportnaam:

Gedragscode Flora- en
faunawet

3 BESCHERMDE PLANTEN- EN DIERSOORTEN IN BARENDRECHT

Om inzicht te krijgen in het voorkomen van beschermde soorten planten en dieren binnen de gemeente, heeft BTL Advies, in opdracht van de gemeente een ecoscan uitgevoerd. Het doel van deze ecoscan is naast het in beeld brengen van beschermde soorten flora en fauna, ook het beschikbaar maken van deze informatie middels een natuurwaardenkaart. In dit hoofdstuk wordt beschreven wat een ecoscan inhoudt en hoe deze wordt uitgevoerd, waar binnen de gemeente de voor de flora en fauna waardevolle gebieden liggen en welke beschermde flora en fauna (mogelijk) binnen de gemeente Barendrecht voorkomt.

3.1 Werkwijze ecoscan

De ecoscan bestaat uit twee delen, namelijk een bron- en literatuuronderzoek en een veldbezoek.

Bron- en literatuuronderzoek

Het bron- en literatuuronderzoek omvat een literatuur- en kaartstudie naar de actuele natuurwaarden binnen de gemeente. Hierbij is gebruik gemaakt van flora- en fauna-atlassen, welke een beeld geven van de verspreiding van soorten in een bepaald gebied. Daarnaast is gebruik gemaakt van de gegevens van het Natuurloket, die een actueel beeld geven van het voorkomen van beschermde soorten in de gemeente. Verder zijn er verspreidingsgegevens afkomstig van bewoners en natuurorganisaties die gehoor gaven aan de oproep om voorkomende beschermde soorten te melden.

Veldbezoek

Na het uitvoeren van een bron- en literatuuronderzoek is het van belang dat de resultaten getoetst worden. Daarvoor is een zogenaamd veldbezoek uitgevoerd. Het doel van een veldbezoek is namelijk het toetsen van het voorkomen van de mogelijk aanwezige beschermde soorten. Bij die toets ligt de nadruk op de overig en streng beschermde soorten omdat deze soorten binnen de reikwijdte van de gedragscode vallen. Bij het veldbezoek is onderscheid gemaakt in 4 soorten gebieden, te weten:

- a. gebieden die de gemeente in beheer heeft of krijgt;
- b. de grote groengebieden boven de A15 en langs de Oude Maas;
- c. groen grenzend aan de snelwegen
- d. particulieren.

Tijdens het veldbezoek lag de focus voornamelijk op de onder a. en b. genoemde gebieden. Deze zijn dan ook gebiedsdekkend be-

zocht tijdens het veldbezoek. De belangrijkste structuren langs de snelwegen zijn wel in beeld gebracht, maar de bermten van de snelwegen zijn niet specifiek onderzocht, omdat deze niet in beheer zijn bij gemeente Barendrecht. Dat wil niet zeggen dat de bermten geen deel uitmaken van de functionele leefomgeving van beschermde flora- en fauna. Ook de onder d. genoemde particuliere tuinen zijn logischerwijs ook niet allemaal bezocht. Hiervan zijn alleen maar de bijzondere plekken eruit gelicht (meestal naar aanleiding van meldingen door bewoners). Het veldbezoek is in de wintermaanden uitgevoerd en wel op 21 en 27 januari 2009 en 2 februari 2009. Ondanks dat vele soorten flora en fauna dan niet of minder actief zijn, kan in deze periode door middel van een biotooptoets* toch worden getoetst in hoeverre de beschermde soorten uit het bron- en literatuuronderzoek te verwachten zijn. Er is immers voornamelijk gelet op de aanwezigheid van geschikte biotopen of leefgebieden. Belangrijke factoren waar op wordt gelet zijn de vegetatiestructuur, abiotische omstandigheden (temperatuur, vochtigheid, etc.), biotopen, eventuele schuil- en verblijfplaatsen, overwinteringslocaties en foerageergebieden. In het bijzonder is gelet op lijnvormige elementen, zoals bomenrijen die door vleermuizen in gebruik zijn als vliegroute, broedkolonies van vogels, bomen met holtes en open wateren.

Natuurwaardenkaart

De tijdens het bron- en literatuuronderzoek en het veldbezoek verzamelde gegevens van beschermde soorten binnen de gemeente, zijn weergegeven op een natuurwaardenkaart (zie par. 3.8). Op deze kaart is onderscheid gemaakt in het zeker voorkomen en het mogelijk voorkomen van een beschermde soort. Het mogelijk voorkomen houdt in dat een inschatting is gemaakt over de geschiktheid van het habitat* en het voorkomen van een soort binnen of in de directe omgeving van de gemeente, maar dat de soort niet daadwerkelijk is waargenomen op de bewuste locatie.

3.2 Waardevolle gebieden binnen de gemeente Barendrecht

Binnen de grenzen van de gemeente Barendrecht worden 3 soorten gebieden onderscheiden die voor de flora en fauna waardevol zijn, te weten:

- a. beschermde natuurgebieden (Natura 2000 en natuurbeschermingswet);
- b. niet-beschermde gebieden met status (Ecologische hoofdstructuur);
- c. ecologisch waardevolle gebieden zonder status.

3.2.1 *Beschermde natuurgebied (Natura 2000-gebied Oude Maas)*

De Oude Maas is een rivier die onder invloed staat van eb en vloed. De smalle uiterwaarden vormen het grootste, nog reste-

rende zoetwatergetijdengebied in Nederland, maar na de afsluiting van het Haringvliet is de getijdendynamiek wel afgenomen.

De hoge, droge delen...

... en de lage, natte delen van Natura2000-gebied 'Oude Maas'

Door die getijdendynamiek lopen de hoge delen van het gebied niet meer onder door getijdenhoogwaters. Verder bestaat het gebied voor een groot deel uit getijdengrienden, wilgenbossen en vochtige terreinen met een riet- en ruigtevegetatie.

De totale oppervlakte van dit Natura 2000-gebied bedraagt 399 hectare, waarvan ongeveer 16,5 hectare binnen de gemeentegrenzen van Barendrecht valt. Dit gebied heeft zijn beschermde status verkregen door de aanwezigheid van bijzondere habitattypen, te weten slikkige rivieroeveren, ruigte en zomen (harig wilgenroosje) en zachthoutoibossen*. Verder is de noordse woelmuis aangewezen als habitatsoort voor dit gebied.

In het kader van het formuleren van de instandhoudingsdoelen voor dit Natura 2000-gebied, waarvoor Rijkswaterstaat het voortouw heeft ten aanzien van het proces, zal een beheerplan worden opgesteld. In dit plan zal voornamelijk gekeken worden naar de belangrijke gevoeligheden en storende factoren die een bedreiging kunnen vormen voor de duurzame instandhouding en ontwikkeling van dit gebied. Hierbij valt te denken aan oppervlakteverlies, versnippering, verzuring, verzilting, verontreiniging, verdroging, vernatting en verandering van de overstromingsfrequentie.

3.2.2 Niet-beschermd natuurgebied met status (Ecologische hoofdstructuur)

Binnen de gemeentegrenzen van Barendrecht is slechts één gebied aangewezen als Ecologische hoofdstructuur (EHS). Dit betreft een gebied direct langs de Oude Maas, dat gedeeltelijk overlapt met het Natura 2000-gebied 'Oude Maas'. Ook dit gebied bestaat voornamelijk uit rietvegetaties en zachthoutoibos.

Auteur:

W.M. Goudzwaard (Planvorming)

Datum:

Maart 2010

Versie:

Definitief

Rapportnaam:

Gedragscode Flora- en faunawet

Inkijk in het gebied dat aangemerkt is als Ecologische hoofdstructuur

3.2.3

Ecologisch waardevolle gebieden zonder status

Buiten de hiervoor genoemde gebieden zijn in Barendrecht geen echte natuurgebieden te vinden. Wel zijn er diverse gebieden die interessant (kunnen) zijn voor verschillende soorten flora en fauna. Zo wordt de Gaatkensplas en het water bij het Bouwdok van de Heinenoordtunnel in de winter als rustplaats gebruikt door verschillende soorten ganzen en eenden.

Auteur:

W.M. Goudzwaard (Planvorming)

Datum:

Maart 2010

Versie:

Definitief

Rapportnaam:

Gedragscode Flora- en faunawet

Gaatkensplas

Recreatiegebied 'Oude Maas'

Ook het recreatiegebied 'Oude Maas' (een groen- en recreatiegebied dat ligt ingeklemd tussen de snelweg A29, de Achterzeedijk en de Oude Maas, bestaande uit bossen en boomgroepen) heeft met zijn parkachtig karakter waarde voor (roof)vogels en vleermuizen. Grenzend aan de oevers van de Oude Maas bestaan de bossen uit zachthoutoibossen dat dit gebied interessant maakt voor insecten, amfibieën en reptielen. Noemenswaardig is ook het gebied rondom de Kleine Duiker, dat bestaat uit langgerekte plassen/waterlopen met meer natuurlijke oevers tussen de landbouwgebieden in. Dit gebied kan als verbindingzone fungeren voor verschillende diergroepen.

Ten noorden van de A15 liggen enkele recreatiegebieden met jonge bosaanplant en verschillende plassen, die onderdeel zijn van het Zuidelijk Randpark. Vooral de mooi ontwikkelde rietkragen rondom een aantal plassen zijn van waarde voor insecten en rietminnende vogels.

Ook binnen de bebouwde kom van de gemeente bevinden zich enkele gebieden die ecologisch gezien interessante waarden bevatten. Zo is het sportpark De Bongerd, waar de sportvelden worden omgeven door rijen bomen, aantrekkelijk voor holenbroeders. Ook de begraafplaats aan de Scheldestraat dat grenst aan het sportpark heeft redelijk wat oudere bomen.

Auteur:

W.M. Goudzwaard (Planvorming)

Datum:

Maart 2010

Versie:

Definitief

Rapportnaam:

Gedragscode Flora- en faunawet

Sportpark 'De Bongerd'

Park Buitenoord

Zo ook park Buitenoord dat door zijn opbouw en diversiteit (bosvakken, grasvelden, vijvers, oudere bomen, etc.) belangrijk is voor diverse flora en fauna. Het Riederpark, dat bestaat uit open water en enkele bosvakken met vrij jonge aanplant, heeft op dit moment nog geen al te grote ecologische waarde, maar kan zich op termijn wel ontwikkelen tot een interessant gebied voor flora en fauna. Dit geldt ook voor de begraafplaats 'Den Ouden Dyck'.

Langs het spoor ten zuiden van het station ligt 'De Tramput'. Deze rond 1900 gegraven waterpartij, waarbij de uitkomende grond is toegepast bij de aanleg van de stoomtramlijn Zwijndrecht-Hoeksche Waard, is van grote waarde voor watervogels, vissen en ongewervelde diersoorten (libellen). Ten oosten van de Tramput ligt het recreatiegebied Wevershoek, dat gezien zijn parkachtige karakter met bossen en vijvers, waardevol is voor diverse flora en fauna.

Auteur:

W.M. Goudzwaard (Planvorming)

Datum:

Maart 2010

Versie:

Definitief

Rapportnaam:

Gedragscode Flora- en faunawet

De Tramput

Wevershoek

Tot slot vormen de dijken binnen de gemeente belangrijk lijn-
vormige elementen, die dwars door de bebouwde kom lopen. De bo-
men langs deze dijken zijn vooral belangrijk voor holenbroe-
ders. Ook voor vleermuizen zijn deze bomen van belang als moge-
lijk verblijfplaats en bovendien kunnen deze bomen onderdeel
uitmaken van hun foerageer- en migratieroutes.
Andere belangrijke lijnvormige elementen vormen de bomen langs
het Provinciaal fietspad, aan de Korte Koedoodsedijk en langs
de Ziedewijdse Baan/Buitenlandse Baan.

Ziedewijdse Baan

Korte Koedoodsedijk

3.3 Planten

In de gemeente komen enkele beschermde planten voor. Een groot aantal soorten komt voor in park Buitenoord, te weten brede wespenorchis, daslook, gevlekte orchis, grasklokje, spindotterbloem en zomerklokje.

geflekte orchis

daslook

spindotterbloem

zomerklokje

Daarnaast wordt melding gemaakt van het voorkomen van de paarse schubwortel. Deze plant is weliswaar zeldzaam maar wordt niet als beschermde plantensoort gezien. In het Kooiwalbos daarentegen komt de breedbladige orchis voor.

Een andere beschermde soort is de zwanenbloem, waarvan het voorkomen wordt gemeld in/langs het water langs de Van Beethovensingel en de Smederij. Daarnaast is de kans groot dat deze plant ook op andere locaties voorkomt omdat de zwanenbloem een plant is die goed gedijt in de meer voedselrijke en ondiepe (tot een halve meter) wateren. Bovendien heeft deze plant een

zwanenbloem

	Datum:	Versie:	Rapportnaam:
anvorm-	Maart 2010	Definitief	Gedragscode Flora- en faunawet

pionierskarakter, zodat daar waar oevervegetatie wordt verwijderd, de zwanenbloem kans ziet om zich te vestigen. Ook langs de Oude Maas komen diverse beschermde planten voor. In de literatuur wordt melding gemaakt van brede wespenorchis, grote kaardebol, spindotterbloem en ook zwanenbloem. Vindplaatsen van deze planten concentreren zich ter hoogte van de Jan Gerritse polder/Bouwdok Heinenoordtunnel en ter hoogte van het pannenkoekhuis "De Oude Maas".

3.4 Zoogdieren

Gezien de afwijking in leefwijze en verblijfplaatsen tussen vleermuizen en de rest van de zoogdieren is gekozen om in deze paragraaf onderscheid te maken tussen deze verschillende diersoorten

3.4.1 Vleermuizen

Binnen de gemeentegrenzen van Barendrecht wordt melding gemaakt van een achttal soorten vleermuizen. Daarbij wordt grofweg onderscheid gemaakt in gebouwverblijvende vleermuizen (gewone dwergvleermuis, gewone grootoorvleermuis en laatvlieger), boom-bewonende vleermuizen (rosse vleermuis, meervleermuis en water-vleermuis) en vleermuizen die in zowel gebouwen als bomen verblijven (ruige dwergvleermuis en tweekleurige vleermuis). De voorkeur van gebouwbewonende vleermuizen gaat uit naar oudere gebouwen. Desondanks kunnen ook nieuwere gebouwen met dakpannen en spouwmuren worden gebruikt door vleermuizen. Hierbij worden de kleinste openingen gebruikt om binnen te komen en te overnachten en/of te overwinteren. Dit soort huizen zijn voornamelijk te vinden in het gedeelte van de gemeente dat ten oosten ligt van de A29. Zo is januari 2009 bij de sloop van het schoolgebouw 'Het Kompas' aan de Hoefslag een aantal gewone dwergvleermuizen aangetroffen die hun winterslaap hielden in de spouwmuren en onder de isolatieplaten.

ruige dwergvleermuis

gewone dwergvleermuis

gewone grootoorvleermuis

laatvlieger (slapend)

staat de bebouwing voor het overgrote deel uit nieuwbouw met platte daken, waar vleermuizen niet in kunnen. Het is ondoenlijk om alle potentiële verblijfplaatsen van gebouwverblijvende vleermuizen aan te geven. Volstaan wordt met de aantekening dat bij elk gebouw met dakpannen en spouwmuren rekening dient te

Auteur:

W.M. Goudzwaard (Planvorming)

Datum:

Maart 2010

Versie:

Definitief

Rapportnaam:

Gedragscode Flora- en faunawet

worden gehouden met de mogelijkheid dat er vaste rust- of verblijfplaatsen van vleermuizen aanwezig zijn.

Boombewonende vleermuizen maken gebruik van openingen in bomen, zoals spleten en holttes. Deze plaatsen kunnen dienen als vaste rust- en verblijfplaats. Zowel binnen als buiten de bebouwde kom van de gemeente staan bomen die eventueel geschikt zijn als vaste rust- en verblijfplaats voor boombewonende vleermuizen.

tweekleurige vleermuis

rosse vleermuis

meervleermuis

watervleermuis

Binnen de bebouwde kom zijn dat de bomen aan de Voordijk en Middeldijk, in het park Buitenoord, op sportpark De Bongerd, de begraafplaats Scheldestraat en langs het Provinciaal fietspad. In de platanen langs de Ziedewijdse Baan en de Buitenlandse Baan zijn openingen nog maar beperkt aanwezig maar deze bomen hebben wel de potentie om op termijn meer geschikt te worden als verblijfplaats voor vleermuizen. Bovendien kunnen de bomenrijen, vanwege hun lijnvormig karakter, onderdeel uitmaken van belangrijke foerageer- en migratieroutes van vleermuizen. Geschikte bomen op particulier terrein zijn die bomen die ouder zijn dan 50 jaar en waarin spleten en/of holttes aanwezig zijn. Ook buiten de bebouwde kom zijn bomen met potentiële vaste rust- en verblijfplaatsen aanwezig. Met name in de bossen/boomgroepen langs de Oude Maas, waar diverse bomen aanwezig zijn met holttes en spleten. Vorig jaar is zelfs een overwinterende watervleermuis aangetroffen (hangend) in de Heinenoordtunnel. Mogelijk verblijven daar nog meerdere vleermuizen. De houtopstanden in het Zuidelijk Randpark zijn nog relatief jong en daardoor minder geschikt als vaste verblijfplaats. Op termijn zou dit park daarvoor wel geschikt kunnen zijn.

3.4.2

Overige soorten zoogdieren

Binnen de gemeente Barendrecht komen vooral algemeen beschermde soorten 'overige zoogdieren' voor, zoals mol, konijn en diverse muizen. In de buitengebieden zijn de ree en de vos te verwachten soorten. Omdat deze soorten buiten de reikwijdte van de gedragscode vallen, zijn deze niet op de natuurwaardenkaart opgenomen.

Een uitzondering hierop vormen de bever en de noordse woelmuis. Beide soorten zijn streng beschermd. Het habitat van de bever binnen de gemeente heeft vooral het zwaartepunt in het Natura 2000-gebied Oude Maas. Ook de overige delen van de oevers van de Oude Maas, welke bestaan uit oobos, kunnen door de bever

vos

Auteur:

W.M. Goudzwaard (Planvorming)

Datum:

Maart 2010

Versie:

Definitief

Rapportnaam:

Gedragscode Flora- en faunawet

worden gebruikt. Het Natura 2000-gebied Oude Maas is bovendien aangewezen als uitbreidingsgebied voor de streng beschermde noordse woelmuis. Dit geldt zowel voor de uitbreiding van de omvang en de kwaliteit van het leefgebied als de uitbreiding van de populatie.

bever

noordse woelmuis

Overigens zijn uit de literatuurstudie geen gegevens naar boven gekomen die duiden op het voorkomen van zowel de bever als de noordse woelmuis. Niettemin maakt een inwoner van de gemeente melding van het voorkomen van diverse bevers in de Carnisse Grienden.

3.5 Vogels

Vogels komen in de gehele gemeente voor. Kijkend naar de mogelijkheden van ontheffingverlening, wordt onderscheid gemaakt in (nesten van) vogels die wel en niet jaarrond beschermd zijn. Om die reden is ook deze onderverdeling in deze paragraaf gemaakt.

3.5.1 *Vogels die niet jaarrond beschermd zijn*

Tot deze categorie behoren alle algemeen voorkomende broedvogels, als houtduif, lijster, merel, vink, etc. Zowel in de particuliere tuinen als in het openbaar gebied zijn voldoende geschikte broedplaatsen voor dit soort vogels te verwachten. Dit soort vogels zijn geen koloniebroeders, broeden niet elk broedseizoen op dezelfde plaats en zijn goed in staat om zelf een nest te bouwen. Echter in gebruik zijnde nesten van deze vogels zijn altijd beschermd, zodat geen ontheffing zal worden verleend voor het verstoren of vernietigen van deze nesten. Werkzaamheden die leiden tot verstoring van de nestactiviteiten dienen te worden uitgesteld tot het moment dat de broedsels vrijwillig zijn verlaten. Aangezien dit soort vogels niet jaarrond beschermd is (en bovendien overal broedt) is deze niet opgenomen op de natuurwaardenkaart.

Wel is er een aantal bijzondere vogelsoorten dat tot de categorie vogels die niet jaarrond zijn, maar die het vermelden meer dan waard zijn.

Op de Gaatkensplas en het water bij het Bouwdok van de Heinoordtunnel is sinds 2003 elk jaar een buffelkopeend aanwezig (mannelijk exemplaar). Deze eend is een Amerikaanse soort die in Europa zeer zeldzaam als dwaalgast voorkomt. Omdat van een broedgeval geen sprake is en bovendien niet is aangemerkt als

buffelkopeend

inheemse broedvogel, is deze soort niet beschermd onder de Flora- en faunawet.

Ook de waterspreeuw (waargenomen door een bewoner) wordt gezien als dwaalgast. De dichtstbijzijnde broedgevallen bevinden zich in de Ardennen en de Eifel. Omdat het geen broedvogel is, is deze soort niet op de natuurwaardenkaart opgenomen.

Februari 2009 is een zeer bijzondere melding gedaan van een verblijvende middelste bonte specht in het park Buitenoord. Deze spechtenssoort is een schaarse broedvogel in het zuiden en oosten van Nederland en heeft de voorkeur voor oudere (grootschalige) loofbossen. Binnen de gemeente Barendrecht is dit habitat niet aanwezig zodat deze (tijdelijk) overwinterende vogel wordt beschouwd als een dwaalgast en is daardoor niet aangegeven op de natuurwaardenkaart.

Dit geldt ook voor de roerdomp, die in de winter en in het voorjaar van 2009 is waargenomen bij de Trampus. Deze soort broedt in waterrijke landschappen met overjarig, permanent of periodiek in water staande moerasvegetatie. Hierbij nestelt deze soort in jarenlang ongemaaide natte riet- of lisdoddenvegetatie. Vanwege het ontbreken van een optimaal broedhabitat is het aannemelijk dat deze waarneming betrekking heeft op een overwinterende of doortrekkende vogel. Daardoor geldt ook voor de roerdomp dat deze in Barendrecht niet jaarrond is beschermd.

middelste bonte specht

roerdomp

3.5.2

Vogels die jaarrond beschermd zijn of vogels die extra onderzoek vragen

In par. 2.2 is in categorieën aangegeven welke (nesten van) vogels het jaarrond beschermd zijn (in bijlage 4 staan de vogels specifiek genoemd). In Barendrecht komen diverse soorten uilen en roofvogels voor, die gezien de aangepaste lijst (categorie 1 t/m 4) zeker genoemd moeten worden. Daarnaast worden ook de soorten genoemd, die aangemerkt zijn als categorie 5, dat inhoudt dat deze jaarrond beschermd zijn als zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen.

ransuil

- Uilen: Uilen komen wel voor binnen de gemeentegrenzen maar zijn niet tijdens het veldwerk waargenomen. Uit de literatuur blijkt dat in het verleden zowel de ransuil als de bosuil is waargenomen. De ransuil wordt gemeld in de bossen langs de Oude Maas en de Carnisse Grienden, terwijl de bosuil zich meer bevindt in het Natura 2000-gebied Oude Maas. Zijn leefomgeving ligt daarom vooral buiten de gemeentegrenzen.

- Roofvogels: Tijdens het veldbezoek zijn twee soorten roofvogels waargenomen, te weten buizerd en torenvalk. Daarbuiten blijkt uit meldingen en literatuurstudie dat sperwer, havik en boomvalk ook voorkomen binnen de gemeente Barendrecht. De waargenomen buizerd vloog in het Zuidelijk Randpark. De

havik

houtopstanden in dit park wisselen in ouderdom maar lijken over het algemeen gezien nog niet oud genoeg om te dienen als broedlocatie. Op termijn heeft dit park zeker potentie om als broedgebied te dienen voor de buizerd en de kleinere roofvogelsoorten als sperwer en boomvalk.

Het totale bosgebied langs de Oude Maas en een stukje langs de A29 is interessant voor roofvogels om in te broeden. Gezien de waarnemingen van vliegende exemplaren en een aangetroffen horst (roofvogelnest) van een buizerd, kan worden geconcludeerd dat in dit gebied zeker roofvogels broeden.

Andere soorten die verspreid binnen de gehele gemeente Barendrecht voorkomen en vallen onder de jaarrond beschermde soorten zijn gierzwaluw en huismus.

Van de soorten die aangemerkt zijn als categorie 5 soorten, komt binnen de gemeente Barendrecht een tweetal spechtensoorten voor. Geschikte gebieden voor spechten zijn plekken daar waar oudere bomen voorkomen in combinatie met een geschikt foerageergebied (bomengroep/bos en grasland). In het bosrijk gebied ten oosten van de Heinenoordtunnel en in het park Buitenoord is tijdens het veldbezoek respectievelijk één en drie exemplaren van de grote bonte specht waargenomen. In het recreatiegebied Wevershoek en de bossen/boomgroepen langs de Oude Maas is de grote bonte specht niet gesignaleerd, maar wel te verwachten daar potentiële nestbomen aanwezig zijn. Op sportpark De Bongerd wordt ook regelmatig een groene specht waargenomen. De groene specht heeft buiten bomen ook open grasland nodig om te foerageren, die op die locatie aanwezig is in de vorm van sportvelden. Daar een spechtengat in één van de bomen is aangetroffen, wordt vermoed dat de groene specht daar ook broedt. Verder wordt de groene specht ook regelmatig gemeld in de omgeving van het Natura 2000-gebied Oude Maas en de graslandpercelen in de directe omgeving.

Daarnaast is de ijsvogel op verschillende plaatsen in de gemeente waargenomen (meldingen van bewoners). Waarnemingen komen van de omgeving van de Gaatkensplas en het verbindingswatertje tussen de Oude Maas en de Waal. Omdat de Gaatkensplas en omgeving niet geschikt zijn als broedhabitat voor de ijsvogel, is het waarschijnlijk dat de ijsvogel de Gaatkensplas gebruikt als foerageergebied en broedt in de groengebieden langs de Oude Maas. Op de grens met Heerjansdam zijn wel geschikte nestholtes aanwezig die gebruikt kunnen worden als broedplaats. Dit geldt ook voor de oeverzwaluw, die verscheidende malen is gesignaleerd in (tijdelijke) gronddepots in de VINEX-wijk Carnisselande.

Tot slot is er nog een aantal soorten die behoren tot de categorie 5-soorten, maar die in Barendrecht als vrij algemeen kan worden aangemerkt. Deze soorten zijn: boerenzwaluw,

groene specht

Auteur:

W.M. Goudzwaard (Planvorming)

Datum:

Maart 2010

Versie:

Definitief

Rapportnaam:

Gedragscode Flora- en faunawet

boomkruiper, ekster, huiszwaluw, koolmees, pimpelmees en spreeuw.

3.6 Vissen

In Barendrecht is veel open water aanwezig, variërend van kleine poldersloten naar grote waterpartijen (Gaatkensplas/Tramput) tot zelfs een rivier (Oude Maas). Toch wordt er maar een beperkt aantal beschermde vissoorten gevonden. Zo is uit onderzoek vast komen te staan dat in het water bij de Molenleede, langs de Boezemweg, ter hoogte van sportpark Ziedewij en in de Tramput, de kleine modderkruiper voorkomt. Op de natuurwaardenkaart staan ook locaties aangegeven waar de kleine modderkruiper vermoedelijk voorkomt. Deze soort houdt immers van wateren die zoet en ondiep zijn en een uitgebreide oevervegetatie hebben. Daarnaast geeft deze soort de voorkeur aan zandbodems of een bodem met een laag schoon slib.

bittervoorn

Het voorkomen van de bittervoorn, die gemeld is als soort die vroeger in de Tramput voorkwam, is niet aannemelijk. De bittervoorn houdt zich namelijk vooral op in relatief brede en diepe poldersloten met als voorwaarden een plantenrijke oeverzone en de aanwezigheid van zoetwatermosselen. Doordat binnen de gemeente dergelijke wateren ontbreken, is het voorkomen van de bittervoorn niet waarschijnlijk.

In de Oude Maas wordt melding gemaakt van het voorkomen van de beschermde vissoorten rivierprik, rivierdonderpad en steur.

3.7 Amfibieën en reptielen

Omdat binnen de gemeente Barendrecht nergens een geschikt biotoop* voorkomt voor reptielen, is dit soort fauna dan ook niet aanwezig.

Anders is dat voor wat betreft amfibieën, omdat daar kans is op het voorkomen van de wat algemenere soorten. Tijdens het veldwerk zijn geen amfibieën aangetroffen, wat vooral te wijten is aan de periode waarin de inventarisatie is uitgevoerd. Echter de meeste wateren binnen de bebouwde kom lijken niet geschikt voor amfibieën omdat er weinig begroeiing aanwezig is van waterplanten, er vissen in het water voorkomen en omdat de waterkanten vaak verhard zijn of een vrij steil talud hebben. Daarentegen wordt in de literatuur melding gemaakt van het voorkomen van de bruine kikker, gewone pad en kleine watersalamander. De voor amfibieën meer interessante wateren liggen meer buiten de bebouwde komgrens, waar de oevers meer begroeid zijn. De gewone pad is daar de meest waargenomen amfibie. Doordat deze soort gifstoffen afscheidt, is hij in tegenstelling tot andere soorten amfibieën in Nederland, goed bestand tegen hogere

gewone pad

Auteur:

W.M. Goudzwaard (Planvorming)

Datum:

Maart 2010

Versie:

Definitief

Rapportnaam:

Gedragscode Flora- en faunawet

dichtheden aan vis. Uit waarnemingen blijkt dat deze padden-
soort voorkomt in de Gaatkensplas en het Zuidelijk Randpark.

3.8 Ongewervelden

Alle levende wezens die geen wervelkolom bezitten, worden onge-
wervelden genoemd (96% van alle diersoorten behoort overigens
tot de ongewervelde dieren). Voor wat betreft de ongewervelden
wordt in deze gedragscode onderscheid gemaakt in libellen en
vlinders.

3.8.1 Libellen

rivierrombout

In Barendrecht komt één streng beschermde soort libel voor, na-
melijk de rivierrombout. Door verbetering van de waterkwaliteit
in de grotere rivieren heeft deze libellensoort zijn versprei-
dingsgebied in Nederland sterk uitgebreid. Het habitat van deze
soort binnen de gemeente Barendrecht bevindt zich vooral langs
de Oude Maas. Het uitsluipen en vervellen van de larven gebeurt
op zandige strandjes tussen de kribben. Volwassen individuen
bevinden zich vooral in de ruigtevegetaties in de directe omge-
ving, maar kunnen ook verder van de rivier afzwerven. In 2007
zijn 2 waarnemingen gedaan van deze soort in het Zuidelijk
Randpark. Één van deze waarnemingen betrof twee parende exem-
plaren, net ten noorden van de gemeentegrens. De andere waarne-
ming betrof een mannetje bij de Vrijenburgplas. Het jaar erna
is de soort hier niet meer waargenomen. Desondanks is het moge-
lijk dat het Zuidelijk Randpark een onderdeel vormt van het
landhabitat van deze soort. Echter het belangrijkste leefgebied
van de rivierrombout concentreert zich in de directe omgeving
van de rivier de Oude Maas. Toch is deze soort daar nog nooit
aangetroffen.

3.8.2 Vlinders

Op de Spooroverkapping is een zogenaamde vlindertuin aangelegd.
Hierbij is onder andere een gevarieerde beplanting met veel
bloeiende (vlinder)struiken en planten aangeplant. Ondanks deze
vlindertuin komen in Barendrecht geen vlindersoorten voor die
genoemd worden in de bijlagen van de Flora- en faunawet. Wel
komen soorten voor die op de Rode lijst* staan zoals het groot
dikkop je.

groot dikkopje

bruin blauwtje

Daarnaast komen ook de algemeen voorkomende soorten voor als zwartsprietdikkopje, klein koolwitje, atalanta, dagpauwoog en kleine vos.

3.9 Natuurwaardenkaart

In vorengaande paragrafen is beschreven welke soorten flora- en fauna (mogelijk) voorkomen in de gemeente Barendrecht. De locaties zijn per soortgroep afgebeeld op de Natuurwaardenkaart (zie figuur 1). Op deze kaart zijn tevens de beschermde natuurgebieden en de ecologische waardevolle lijnvormige elementen (bomenrijen) en gebieden aangegeven.

4 TOEPASSING GEDRAGSCODE

Het hebben van een gedragscode is geen vrijbrief om -bewust of onbewust- de Flora- en faunawet te overtreden. Ten eerste is het belangrijk dat er gewerkt wordt volgens een geldige gedragscode. Daarnaast vraagt een goedgekeurde gedragscode ook om te worden nageleefd, waarbij toezicht en handhaving een belangrijke rol speelt. Toch kan, ondanks het hebben en naleven van een goedgekeurde gedragscode, sprake zijn van onvoorziene omstandigheden. Al deze zaken komen aan bod in dit hoofdstuk.

4.1 Geldigheid gedragscode

Deze gedragscode treedt in werking op de datum van goedkeuring door de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV) en is daarna 5 jaar geldig. De criteria waarop de gedragscode door het Ministerie van LNV wordt getoetst, zijn:

- de gedragscode moet voldoende concreet zijn;
- de gedragscode moet een waarborg bevatten dat de werkzaamheden geen wezenlijke invloed* hebben op beschermde soorten;
- de gedragscode moet voorzorgsmaatregelen bevatten die schade aan beschermde soorten door bepaalde werkzaamheden zo veel mogelijk voorkomen.

De goedkeuring van de Minister geldt voor de gedragscode zoals die wordt ingediend. Andere dan de genoemde gedragsregels om schade aan overige en streng beschermde soorten te voorkomen, vallen dus in principe niet onder de reikwijdte van de goedkeuring. Hierbij gaat het vooral om aanpassingen die een vermindering van de bescherming van soorten tot gevolg hebben. Aanpassingen die voldoen aan de eisen uit het 'Besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten' en die de verstoring van en schade aan beschermde soorten verminderen, vallen wel onder de goedkeuring. Één van die eisen is dat dergelijke aanpassingen worden opgesteld door ecologische deskundigen met kennis van de betreffende soort of soortengroep.

Bovendien kan de gedragscode tussentijds worden aangepast enkel op redelijke verzoek van de ondertekenende partijen of vanwege ontwikkelingen in de praktijk die aanpassingen noodzakelijk maken.

Voorafgaand aan het verstrijken van de '5-jaar-termijn' zal worden getoetst of het aanpassen cq. uitbreiden van de gedragscode noodzakelijk is (naar aanleiding van de opgedane ervaringen). Door aan het einde van de geldigheidstermijn de gedragscode te evalueren, kunnen de verbeteringen en aanpassingen worden doorgevoerd. De nieuwe gedragscode moet vervolgens opnieuw worden aangeboden bij de Minister van LNV.

De gedragscode geldt uiteraard niet als vrijstelling voor situaties waarin de Flora- en faunawet niet in een vrijstelling voorziet. Het Vrijstellingsbesluit heeft onder andere geen betrekking op het handelen dat voortvloeit uit zelfstandige (wettelijke) procedures, zoals het operationeel peilbeheer en functietoekenning of -wijziging. Deze gedragscode heeft overigens

alleen betrekking op vrijstelling van artikel 75 van de Flora- en faunawet en geldt bijvoorbeeld niet voor plaag- en ongediertebestrijding dat onder artikel 68 van de Flora- en faunawet valt.

Auteur:	Datum:	Versie:	Rapportnaam:	
W.M. Goudzwaard (Planvorming)	Maart 2010	Definitief	Gedragscode Flora- en faunawet	pagina 35

Ook artikel 13 'het bemachtigen en elders uitzetten (verplaatsen) van soorten' is niet in deze gedragscode opgenomen. In de gedragsregels (hoofdstuk 5) is wel op verschillende plaatsen melding gemaakt van het wegvangen en uitzetten van soorten, maar dan gaat het om het uitzetten van soorten in leefgebieden die direct grenzen aan het leefgebied waar de soort is wegvangen. Wanneer soorten dus in een nieuw leefgebied worden uitgezet, dat ze anders niet op eigen kracht hadden kunnen bereiken, is een vrijstelling middels deze gedragscode niet van toepassing. Hiervoor moet dan ontheffing worden aangevraagd van artikel 13 van de Flora- en faunawet.

4.2 Naleving gedragscode

Het is vanzelfsprekend dat de in deze gedragscode opgestelde gedragsregels moeten worden nageleefd. Pas dan geldt de vrijstelling van de Flora- en faunawet, zoals bedoeld in het Vrijstellingenbesluit. Bovendien moet rekening gehouden worden met cumulatie, dat wil zeggen dat verschillende maatregelen apart wellicht geen effect hebben, maar dat die maatregelen samen (bijvoorbeeld in tijd of ruimte) misschien wel degelijk effect hebben. Een vereiste voor de vrijstelling is de verslaglegging zoals is omschreven in par. 6.2, waarbij aangetoond dient te worden dat volgens de gedragscode is en wordt gewerkt. Wanneer door wat voor omstandigheden dan ook niet conform de gedragscode wordt of kan worden gewerkt, moet een ontheffing worden aangevraagd voor het overtreden van de betreffende verboden uit de Flora- en faunawet.

Op basis van gedelegeerde verantwoordelijkheid zorgt de gemeente Barendrecht voor het naleven van de gedragscode door diegene die in opdracht van de gemeente handelen, zoals aannemers. Hiertoe worden door de betrokken partijen afspraken vastgelegd, conform bijlage 8 van deze gedragscode. Deze afspraken hebben betrekking op de planning van de werkzaamheden en de instructie van het in te zetten personeel en onderaannemers. De gemeente controleert de naleving hiervan. Degene die de werkzaamheden uitvoert, heeft hierin wel degelijk ook een eigen verantwoorde-

Auteur:	Datum:	Versie:	Rapportnaam:	
W.M. Goudzwaard (Planvorming)	Maart 2010	Definitief	Gedragscode Flora- en faunawet	pagina 35

lijkheid. Dergelijke zaken dienen in contracten en/of bestekken* te worden opgenomen.

4.3 Handhaving en registratie

Over de handhaving van de Flora- en faunawet en de rol van de gedragscode in deze stelt de Toelichting op het Vrijstellingenbesluit:

De gebruiker dient ten genoegen van de handhaver aan te tonen dat hij handelt conform de goedgekeurde gedragscode. De bewijslast ligt derhalve bij de gebruiker van de vrijstellingen. De gebruiker van de vrijstellingen is vrij om te bepalen hoe hij dit aantoont. Over het algemeen zal een gedragscode die concreet en duidelijk is geformuleerd, het voldoen aan de bewijslast vergemakkelijken. Het verdient aanbeveling bij het opstellen van de gedragscode reeds rekening te houden met de bewijslast. Voorts kan het vastleggen van gegevens in bepaalde fasen van de werkprocessen bijdragen aan het voldoen aan de bewijslast, bijvoorbeeld gegevens over de beschermde dieren en planten die zijn aangetroffen bij de inventarisatie.

Doordat bij het opstellen van deze gedragscode een inventarisatie is gehouden, waarbij de beschermde soorten binnen de gemeente Barendrecht in beeld zijn gebracht (zie hoofdstuk 3), is bekend waar deze soorten zich bevinden. In de verslagen met betrekking tot de uitgevoerde of nog uit te voeren werkzaamheden dient derhalve te worden aangegeven hoe de gedragsregels uit deze gedragscode zijn nageleefd of zullen worden nageleefd.

Handhaving gebeurt door de Algemene Inspectiedienst* (AID). Ook de politie kan in geval van overtreding van de Flora- en faunawet ingrijpen. In geval van overtreding van de Flora- en faunawet kan de handhaver het werk stilleggen, de activiteit verbieden of beëindigen en/of een proces-verbaal opmaken.

Overtreding van de Flora- en faunawet is een economisch delict. Hierop zijn relatief hoge boetes mogelijk, die door de rechter worden opgelegd. Er is geen afkoop mogelijk van rechtsvervolging door aan de handhaver een boete te betalen. In alle gevallen worden geconstateerde overtredingen behandeld door het Openbaar Ministerie (Justitie).

Indien wordt geconstateerd dat er niet volgens de gedragscode, en dus in strijd met de Flora- en faunawet, wordt gehandeld, zal melding gedaan worden bij de AID (telefoonnummer meldkamer AID: 045 - 5466230).

4.4 Onvoorziene omstandigheden

Indien ondanks een goede inventarisatie/voorbereiding tijdens de uitvoering van de werkzaamheden alsnog overige of streng beschermde soorten worden aangetroffen, is er sprake van 'onvoorziene omstandigheden'. Een dergelijke onvoorziene omstandigheid heeft mogelijk consequenties voor het uitvoeren van de werkzaamheden. Er dient in geval van een onvoorziene omstandigheid

Auteur:

W.M. Goudzwaard (Planvorming)

Datum:

Maart 2010

Versie:

Definitief

Rapportnaam:

Gedragscode Flora- en faunawet

direct een deskundige te worden ingeschakeld die bepaalt wat gedaan kan worden om schade aan de aangetroffen soort/soorten te voorkomen.

In eerste instantie is het belangrijk dat gekeken wordt of overtreding van de verbodsbepalingen kan worden voorkomen. Als dit niet tot de mogelijkheden behoort, dan moet geprobeerd worden om de betreffende planten en/of dieren zonder schade te verplaatsen. Indien dit niet mogelijk is, dient gekeken te worden of dan wel door fasering van de werkzaamheden of door middel van planwijziging de aangetroffen soorten kunnen worden gespaard. Bij fasering kan worden gedacht aan het overslaan van bepaalde locaties of het spreiden van de werkzaamheden over een langere periode.

Het is van belang dat de genomen maatregelen en de eventuele, zowel positieve als negatieve, effecten op de beschermde soorten goed worden gedocumenteerd. Een dergelijke verslag dient door de ingeschakelde deskundige te worden opgesteld.

Indien het in redelijkheid niet mogelijk is om zonder schade, fasering of planwijziging de werkzaamheden uit te voeren, dient zo spoedig mogelijk contact te worden opgenomen met de Dienst Regelingen* om te komen tot een voor de aangetroffen soort/soorten passende oplossing. Uitgangspunt is wel dat de maatschappelijke verantwoordelijkheid, zoals veiligheid, voorrang heeft.

Ook calamiteiten vallen onder het kopje 'onvoorziene omstandigheden'. Er is sprake van een calamiteit als het gaat om:

- levenbedreigende situaties (brandgevaar, overstromingen, epidemieën, etc.);
- situaties waardoor ongevallen kunnen ontstaan (bomen die dreigen om te vallen, stagnerend water op rijbanen of in watergangen, etc.);
- volksgezondheidsrisico's of risico voor flora en fauna (bestrijding eikenprocessierups, iepziekte, bacterievuur bij meidoorns, etc.)
- incidentele schade (stormschade, brandschade, etc.)

Het bestrijden van calamiteiten gaat voor de belangen van de flora en fauna. Daarom kan het voorkomen dat bij calamiteitenbestrijding de regels uit de gedragscode (tijdelijk) niet kunnen worden nageleefd. Indien dit het geval is, dient nadat de calamiteit is bestreden en er schade is aangebracht aan beschermde flora en/of fauna, de Dienst Regelingen alsnog in kennis te worden gesteld, waarbij het kan voorkomen dat achteraf nog ontheffing moet worden aangevraagd.

5 GEDRAGSREGELS

De in dit hoofdstuk omschreven gedragsregels omschrijven op welke wijze werkzaamheden uitgevoerd moeten worden om zo voldoende zorgvuldigheid in de omgang met beschermde flora en fauna te garanderen en onnodige overtredingen van de verbodsbepalingen van de Flora- en faunawet te voorkomen of te beperken. Hiervoor gelden algemene gedragsregels voor de wijze van uitvoering en gedragsregels die betrekking hebben op specifieke werkzaamheden. De algemene gedragsregels dienen te worden gehanteerd bij alle werkzaamheden waarbij gebruik wordt gemaakt van de vrijstelling vanuit deze gedragscode. Deze gedragsregels hebben betrekking op de voorbereiding van werkzaamheden en op de algemene gedragsregels bij uitvoering (par. 5.1). De overige gedragsregels zijn enkel van toepassing bij uitvoering van de specifieke maatregelen waarbij ze staan vermeld. Deze specifieke gedragsregels zijn verdeeld in werkzaamheden die behoren tot bestendig beheer en onderhoud (par. 5.2) en tot ruimtelijke ontwikkelingen en inrichtingen (par. 5.3). De specifieke gedragsregels zijn dus in principe een aanvulling op de algemene gedragsregels. Waar in de tekst sprake is van 'soort' of 'soorten', gaat het om de bescherming van populaties en niet om individuen.

In dit hoofdstuk wordt gebruik gemaakt van zogenaamde natuurkalenders*. Deze natuurkalenders zijn een hulpmiddel bij het plannen van de werkzaamheden, teneinde de eventuele versterking van beschermde flora en fauna te minimaliseren. De aangegeven gunstige en ongunstige perioden staan daarmee niet vast, maar zijn richtlijnen. Bij de opsteller van deze gedragscode (en op www.minlnv.nl) er ten aanzien van tabel 3-soorten een gedetailleerde natuurkalender beschikbaar, terwijl er ook een natuurkalender voorhanden is voor de 193 broedvogels die in Nederland voorkomen.

5.1 Algemene gedragsregels

5.1.1 *Voorbereiding van werkzaamheden*

Inzicht in de kwetsbaarheid tijdens periodes van voortplanting, (winter)rust en/of migratie vormt de basis voor de planning van de werkzaamheden. Anders gezegd: werken in de voor de (populaties van) soorten minst kwetsbare periode en als dat niet mogelijk is, aanvullende maatregelen, voorschriften of beperkingen inzetten. Om die reden wordt bij het opstellen van onderhoud- en beheerplannen vermeld op welke locaties overige en streng

beschermden soorten voorkomen of zijn te verwachten (hoofdstuk 3 uit deze gedragscode dient daarbij als basis).

Het beheer en onderhoud van de openbare ruimte binnen de gemeente Barendrecht is voor het overgrote deel uitbesteed aan externen. Over het algemeen liggen aan de uit te voeren werkzaamheden in het kader van bestendig beheer en onderhoud bestekken ten grondslag. Door in deze bestekken een bepaling 'Flora- en faunawet' op te nemen wordt de uitvoerende partij al in de contractfase op de hoogte gesteld van de binnen de gemeente Barendrecht geldende gedragscode. Deze bepaling luidt als volgt:

51.03.10 Flora- en faunawet

- 01 Van de aannemer wordt verwacht dat bij de uitvoering van de werkzaamheden zorgvuldig wordt gehandeld ten aanzien van de middelen de Flora- en faunawet beschermde planten- en diersoorten.
- 02 De aannemer is verplicht om zich te houden aan de in de gedragscode van de gemeente Barendrecht voorgeschreven uitgangspunten, aanvullende maatregelen, voorschriften of beperkingen.

Degene die belast is met het toezicht op de uitvoering van de werkzaamheden, dient de aannemer hierop te controleren en verslag te doen van de bevindingen en/of afwijkingen (zie par. 6.2).

Daarnaast zal, als het gunningscriterium* 'de economisch meest voordelige inschrijving' wordt gehanteerd, de gedragscode een vast beoordelingscriterium zijn in het aan te leveren plan van aanpak.

5.1.2 Algemene gedragsregels bij uitvoering

In de onderhoud- & beheerplannen en in de onderhoudsbestekken geeft de gemeente Barendrecht aan hoe voorkomen zal worden dat afbreuk wordt gedaan aan de gunstige staat van instandhouding van de overige en strenge beschermde (populaties van) soorten. In beginsel wordt bij alle werkzaamheden, die worden uitgevoerd in het kader van bestendig beheer en onderhoud, de volgende elementen gespaard:

- broedkolonies en andere vaste nestplaatsen van vogels (zoals nestholten van ijsvogels en oeverzwaluwen, holten van spechten, horsten van roofvogels, etc.);
- plaatsen waar overige en streng beschermde soorten vissen en amfibieën paaien, eieren afzetten, opgroeien of overwinteren;
- kolonies van vlemmingen en zomer- en winterverblijfplaatsen in bomen en gebouwen;

Als beschadiging van bovengenoemde elementen onvermijdelijk is, wordt altijd ontheffing aangevraagd bij de Dienst Regelingen van het Ministerie van LNV. Zo nodig wordt nader onderzoek gedaan om de aanwezigheid van broedende vogels en vleermuizen uit te sluiten. Een dergelijk onderzoek wordt uitgevoerd door een ecooloog of iemand met gedegen kennis van zaken.

Voor wat betreft het uitsteken van beschermde planten, het vangen van beschermde dieren en het elders weer terugplanten of uitzetten, gebeurt altijd onder begeleiding van en op aanwijzing van een ecologisch deskundig persoon met kennis van de betreffende soorten.

Daarnaast wordt bij werkzaamheden die plaatsvinden na zonsondergang, rekening gehouden met de trek van kikkers en padden.

5.2 Gedragsregels bij bestendig beheer en onderhoud

5.2.1 *Maaien en klepelen van kruidachtige en grasvegetaties*

maaien grasvegetatie

Onder maaien wordt verstaan het afmaaien van de grasvegetatie gecombineerd met het afvoeren van het vrijgekomen maaisel, al dan niet in dezelfde werkgang. Bij het klepelen van de grasvegetatie wordt het vrijgekomen gekneusd en wordt het niet afgevoerd. Het doel van beide werkmethoden is echter wel gelijk, namelijk het kort houden van de vegetatie, ten einde een stevige grasmat te krijgen en om opslag van houtachtige gewassen te voorkomen. Ook vanuit het oogpunt van verkeersveiligheid (behoud van het overzicht) is het van belang dat er regelmatig wordt gemaaid.

Indien er maai- of klepelwerkzaamheden plaatsvinden op plaatsen waar overige en streng beschermde soorten (bijlage 3) voorkomen, wordt de uitvoeringsdatum afgestemd op de instandhouding van deze soorten, conform de volgende uitgangspunten:

- maaiwerkzaamheden worden in beginsel uitgevoerd buiten het broedseizoen (na 15 juli en voor 15 maart). Het broedseizoen is echter geen standaardperiode, het is van belang of er daadwerkelijk een broedgeval aan de orde is;
- in afwijking van bovengenoemde periode mogen maaiwerkzaamheden alleen vanaf 1 juni worden uitgevoerd, mits voorafgaand is gecontroleerd en tijdens de werkgang goed wordt gelet op broedende vogels, hun nesten, eieren en jongen, zodat deze tijdens het maaien worden gespaard. Dit geldt overigens ook voor bloeiende, overige en streng beschermde plantensoorten;
- in laatste instantie mogen de maaiwerkzaamheden alleen in de periode van 15 maart tot 1 juni worden uitgevoerd, als er geen overige of strenge beschermde soorten aanwezig zijn. Als deze wel aanwezig zijn moet een ontheffing worden aangevraagd voor aanvang van de beoogde werkzaamheden;

Auteur:

W.M. Goudzwaard (Planvorming)

Datum:

Maart 2010

Versie:

Definitief

Rapportnaam:

Gedragscode Flora- en faunawet

- op locaties waar broedactiviteiten van laatbroedende vogels (zoals kwartelkoning) wordt vermoed, worden de maaiwerkzaamheden uitgesteld tot na 15 augustus;
- op locaties waar overige en streng beschermde zoogdieren of vlinders voorkomen, wordt in principe gemaaid buiten het voortplantingsseizoen (1 april - 1 september). Bij het maaien in deze periode wordt in de directe omgeving van nesten/holen niet gemaaid. Ten aanzien van vlinders worden de waardplanten* opgezocht en 0,5 meter om deze plant niet gemaaid;
- maaiwerkzaamheden welke worden beperkt tot de bebakeningsstroken en (uit)zichthoeken, kunnen het hele jaar door worden uitgevoerd, omdat op die locatie geen beschermde soorten te verwachten zijn;
- gazons en andere intensief gemaaide of gebruikte kruidachtige vegetaties mogen jaarrond worden gemaaid, omdat daar over het algemeen geen overige en streng beschermde soorten zijn te verwachten. Feit blijft wel dat als er voorafgaand of tijdens het maaien beschermde zoogdieren (bijv. egel) worden aangetroffen, deze niet moedwillig mogen worden gedood.

Maanden	jan	feb	maa	apr	mei	jun	jul	aug	sep	okt	nov	dec
Soortengroep (bijla-)												
Geen beschermd												
Planten												
Zoogdieren												
Vogels												
Amfibieën en reptie-												
Vissen												
Ongewervelden												
	1 ^e voorkeursperiode (met minste risico op afbreuk aan populaties van soorten)											
	2 ^e voorkeursperiode (mits er gemaaid/geklepeld wordt met de nodige schadebeperkende											
	niet maaien, mits daartoe noodzaak aanwezig is (wel maatregelen treffen om soorten											

tabel 2: jaaroverzicht maaien/klepelen kruidachtige en grasvegetaties.

Bovenstaande fasering in tijd biedt doorgaans voldoende bescherming voor de aanwezige beschermde soorten. Daarnaast dient rekening te worden gehouden met onderstaande aanvullende maatregelen, voorschriften of beperkingen:

- groeiplaatsen van overige en streng beschermde plantensoorten worden niet gemaaid, voordat deze zich voldoende hebben kunnen vermeerderen zodat de functies van het leefgebied van voorkomende beschermde soorten blijft gehandhaafd. Dit gebeurt door te maaien na de zaadsetting (na 15 juli) of door minimaal 25% van het groeiplaatsareaal later te maaien of bij toerbeurt over te slaan. Voorafgaand aan de werkzaamheden wordt dit bepaald door degene die verantwoordelijk is voor de controle op de uitvoering van de werkzaamheden;
- wanneer sprake is van de aanwezigheid van vogels, dan worden de vogels, hun nesten, eieren en jongen voor aanvang van de werkzaamheden actief opgespoord en gespaard. Dit houdt in dat locaties met nesten, eieren of jongen niet worden gemaaid of dat voldoende afstand wordt aangehouden tot het nest. De aan te houden afstand is afhankelijk van de soort en dient te worden bepaald door een deskundige;
- de maaiwerkzaamheden worden zodanig uitgevoerd dat de aanwezige dieren de mogelijkheid hebben te ontsnappen;
- als niet buiten het broedseizoen kan worden gewerkt, kan gekozen worden om het gebied ongeschikt te maken voor broedvogels. Deze tijdelijke en incidenteel toepasbare maatregel kan bestaan uit het (zeer) kort houden van de grasvegetatie of door het gebied dagelijks te betreden. Dergelijke maatregelen dienen uitsluitend ter voorkoming van de vestiging van soorten en niet ter bestrijding van de al aanwezige soorten;
- bij verspreid voorkomen van waardplanten wordt minimaal 33% van het groeiplaatsareaal niet gemaaid. Uitzondering hierop zijn plantensoorten die worden aangemerkt als plaagsoorten zoals brandnetels en distels;
- omschakeling van maaien naar klepelen kan alleen plaatsvinden als dit geen gevolgen heeft voor de eventueel aanwezige overige en streng beschermde soorten. Voordat de keuze van omschakelen

Auteur:

W.M. Goudzwaard (Planvorming)

Datum:

Maart 2010

Versie:

Definitief

Rapportnaam:

Gedragscode Flora- en faunawet

wordt bepaald, wordt dit door een deskundig ecooloog onderzocht om te voorkomen dat geschikt leefgebied verloren gaat.

5.2.2

Snoeien van bomen en beplanting

snoeien van bomen

Het snoeien van bomen en beplanting heeft als doel deze houtopstanden veilig en vitaal te houden. Het vellen, rooien of kappen van bomen uit het oogpunt van beheer en onderhoud (bijvoorbeeld naar aanleiding van boomveiligheidscontroles) valt ook onder deze gedragsregel. Het verwijderen van bomen anders dan uit het oogpunt van beheer en onderhoud, valt onder de categorie 'Ruimtelijke ontwikkelingen en inrichtingen' (par. 5.3.2.) Indien er snoei- of kapwerkzaamheden plaatsvinden op plaatsen waar overige en streng beschermde soorten (bijlage 3) voorkomen, wordt de uitvoeringsdatum afgestemd op de instandhouding van deze soorten, conform de volgende uitgangspunten:

- in geval van de aanwezigheid van beschermde flora, snoeiwerkzaamheden uitvoeren na de bloei en zaadsetting (vóór 1 april of na 1 september). Indien snoeiwerkzaamheden tussen 1 april en 1 september worden uitgevoerd, beschermde planten vooraf opsporen en 1 meter om de plant niet betreden;
- snoeiwerkzaamheden aan bomen zonder hollen, spleten of rottingsgaten worden in beginsel uitgevoerd in de periode van september tot half maart, dus buiten het broedseizoen;
- snoeiwerkzaamheden mogen alléén in het broedseizoen (15 maart tot 15 juli) worden uitgevoerd, mits uit controle is gebleken dat in de directe omgeving geen broedende vogels of nesten aanwezig zijn;
- bomen waarin hollen, spleten of rottingsgaten zijn geconstateerd, worden niet in het broedseizoen (15 maart tot 15 juli), noch tijdens de winterslaap van overwinterende vleermuizen (1 november tot 15 maart) gesnoeid. Dit geldt niet als onderzoek heeft aangetoond dat deze bomen niet worden gebruikt door overige en streng beschermde soorten;
- bij het voorkomen van amfibieën en reptielen geen snoeiwerkzaamheden uitvoeren in de periode van 1 april tot 15 augustus. Bij het snoeien buiten deze periode dienen potentiële verblijfplaatsen in bladhopen, hollen en ruimtes onder boomstronken te worden opgespoord en ongemoeid te laten;
- het verwijderen van waterlot en het uitvoeren van VTA-controles mag het hele jaar worden uitgevoerd;
- met iepziekte besmette bomen mogen direct worden verwijderd, om te voorkomen dat andere iepenbomen worden aangetast. Iepziekte wordt gezien als een calamiteit, zodat de bomen direct nadat de ziekte is geconstateerd, verwijderd mogen worden.

Maanden	jan	feb	maa	apr	mei	jun	jul	aug	sep	okt	nov	dec
Soortengroep (bijla-)												
Geen beschermde												
Planten												
Zoogdieren												

Auteur:

W.M. Goudzwaard (Planvorming)

Datum:

Maart 2010

Versie:

Definitief

Rapportnaam:

Gedragscode Flora- en faunawet

Indien er bermen verlaagd worden op plaatsen waar overige en streng beschermde soorten (bijlage 3) voorkomen, wordt de uitvoeringsdatum afgestemd op de instandhouding van deze soorten, conform de volgende uitgangspunten:

- bermverlagingswerkzaamheden welke worden beperkt tot de bebakeningsstroken en (uit)zichthoeken, kunnen het hele jaar door worden uitgevoerd, omdat op die locaties geen beschermde soorten te verwachten zijn;
- bermverlagingswerkzaamheden buiten de bebakeningsstrook en de (uit)zichthoeken moeten na 15 augustus en voor 15 maart worden uitgevoerd. In deze periode vindt over het algemeen geen voortplanting meer plaats van vogels, amfibieën en reptielen en hebben de meeste planten zaad gezet;
- bermverlagingswerkzaamheden buiten de bebakeningsstrook en de (uit)zichthoeken mogen alléén tussen 15 maart en 15 augustus worden uitgevoerd als daar strikte noodzaak toe bestaat (bijvoorbeeld wanneer er sprake is van stagnerend water op de rijbaan en dat gevaar oplevert voor de verkeersveiligheid);
- bermverlagingswerkzaamheden op locaties waar beschermde amfibieën, reptielen en zoogdieren aanwezig zijn, vinden plaats buiten de overwinteringsperiode (1 november - 1 april).

Maanden	jan	feb	maa	apr	mei	jun	jul	aug	sep	okt	nov	dec
Soortengroep (bijla-												
Geen beschermde												
Planten												
Zoogdieren												
Vogels												
Amfibieën en reptie-												
Vissen												
Vlinders												
	1 ^e voorkeursperiode (met minste risico op afbreuk aan populaties van soorten)											
	2 ^e voorkeursperiode (mits er verlaagd wordt met de nodige schadebeperkende maatregelen)											
	niet verlagen, mits daartoe een noodzaak aanwezig is (wel maatregelen treffen om											

tabel 4: jaaroverzicht bermverlaging.

Bovenstaande fasering in tijd biedt doorgaans voldoende bescherming voor de aanwezige beschermde soorten. Daarnaast dient rekening te worden gehouden met onderstaande aanvullende maatregelen, voorschriften of beperkingen:

- indien groeiplaatsen van beschermde plantensoorten door het uitvoeren van bermverlagingswerkzaamheden in de periode 15 maart tot 15 augustus dreigen verloren te gaan, moeten de flora worden uitgestoken, in depot worden gezet en later weer worden teruggeplant.
- bij het uitvoeren van bermverlagingswerkzaamheden binnen het broedseizoen (15 maart - 15 juli) moeten aanwezige vogels, nesten, eieren en jongen door een ecooloog of iemand met gedegen kennis, actief worden opgespoord en gespaard. Dit houdt in dat de berm op die locaties niet worden verlaagd en dat bij werkzaamheden een afstand van 10 meter wordt aangehouden.

Auteur:

Datum:

Versie:

Rapportnaam:

W.M. Goudzwaard (Planvorming)

Maart 2010

Definitief

Gedragscode Flora- en faunawet

5.2.4

Schonen singels, watergangen, sloten en waterpartijen (natte profiel)

schonen van sloten

Het schonen van singels, watergangen, sloten en waterpartijen is bedoeld om de afvoer van het water veilig te stellen, zodat bij overvloedige regenval de afvoer van het regenwater wordt gegarandeerd. Het is daarom belangrijk dat vuil en (overmatige) watervegetatie in het natte profiel regelmatig wordt verwijderd.

Indien er schoningswerkzaamheden plaatsvinden op plaatsen waar overige en streng beschermde soorten (bijlage 3) voorkomen, wordt de uitvoeringsdatum afgestemd op de instandhouding van deze soorten, conform de volgende uitgangspunten:

- schoningswerkzaamheden worden in beginsel uitgevoerd in de periode 15 juli tot 1 november, met een voorkeur voor de maanden september en oktober. Dit is de periode tussen de voortplanting en de winterrust van vissen en amfibieën. Bovendien hebben in deze periode vrijwel alle water- en oeverplanten zaad gezet. In principe kan ook in de maanden november en december worden geschoond, zo lang de winterrust van vissen en amfibieën nog niet is ingetreden, dat wil zeggen zolang de watertemperatuur boven de 10° C blijft. In de zomermaanden wordt niet geschoond als de temperatuur van het water boven de 25° C komt i.v.m. het ontstaan van zuurstofloosheid van het water;
- in tweede instantie kan schoning slechts worden uitgevoerd tussen 1 juni en 15 juli, mits goed wordt gelet op broedende vogels en bloeiende of zaadbevattende overige en beschermde planten. Groeiplaatsen van deze beschermde planten en in gebruik zijnde vogelnesten worden bij het schonen ruim gespaard, dat wil zeggen tot een afstand van minimaal 5 meter. Het overgeslagen deel dient later te worden geschoond, nadat de broedsels vrijwillig zijn verlaten en de planten de kans hebben gekregen om zaad te zetten;
- schoningswerkzaamheden mogen alleen in de periode van 15 maart tot 1 juni worden uitgevoerd, als dit vanwege de doorstroming strikt noodzakelijk is en met de nodige voorzorg wordt gedaan. Voor soorten uit tabel 3 (bijlage 3) geldt bovendien de eis dat voor de schoningswerkzaamheden geen alternatieven voorhanden zijn;

Maanden	jan	feb	maa	apr	mei	jun	jul	aug	sep	okt	nov	dec
Soortengroep (bijla-)												
Geen beschermde												
Planten												
Zoogdieren												
Vogels												
Amfibieën en reptie-												
Vissen												
Ongewervelden												
	1 ^e voorkeursperiode (met minste risico op afbreuk aan populaties van soorten)											

Auteur:

W.M. Goudzwaard (Planvorming)

Datum:

Maart 2010

Versie:

Definitief

Rapportnaam:

Gedragscode Flora- en faunawet

	2 ^e voorkeursperiode (mits er geschoond wordt met de nodige schadebeperkende maatregelen)
	niet schonen, mits daartoe noodzaak aanwezig is (wel maatregelen treffen om soorten

tabel 5: jaaroverzicht schonen watergangen en -partijen.

Bovenstaande fasering in ruimte en tijd biedt doorgaans voldoende bescherming voor soorten die frequent, maar verspreid in bepaalde watergangen voorkomen. Bij soorten die voorkomen als lokale populaties, zijn aanvullende schadebeperkende maatregelen nodig:

- het schoonsel dient direct op de kant langs de watergang of -partij te worden gedeponereerd en minimaal 48 uur daar te blijven liggen, zodat amfibieën terug naar het water kunnen vluchten;
- versneld afvoeren van schoonsel is alleen mogelijk daar waar langs de waterloop overige en streng beschermde plantensoorten aanwezig zijn. Het niet direct afvoeren van het schoonsel leidt daar namelijk tot een (ongewenste) verrijking van het leefgebied van overige en streng beschermde plantensoorten;
- als de berm langs de watergang of -partij te smal is om daar schoonsel te deponeren, mag ook versneld worden afgevoerd omdat dit kan leiden tot onveilige (verkeers)situaties;
- locaties waar beschermde soorten voorkomen, worden zoveel mogelijk gespaard als nodig is om de functies van het leefgebied van voorkomende beschermde soorten te behouden. Dit kan door het werkgebied gefaseerd te schonen (minimaal 25% van het groeiplaatsareaal later te schonen of bij toerbeurt over te slaan), zodat de te beschermen soorten kunnen vluchten. Ook het tijdelijk wegvangen of isoleren van de beschermde soorten uit het deel van de watergang behoort tot de aanvullende maatregelen;
- wanneer sprake is van het voorkomen van overige en streng beschermde soorten, waarvoor bovengenoemde maatregelen onvoldoende garantie bieden voor de gunstige staat van instandhouding, wordt direct het op de kant gedeponeerde schoonsel gecontroleerd op de aanwezigheid van overige en streng beschermde vissen, amfibieën en libellenlarven. Indien dergelijke organismen aanwezig zijn, worden deze teruggezet in het water. Dit geldt ook voor de planten en dieren die in symbiose leven met de overige en streng beschermde soorten (bijvoorbeeld grote zoetwatermosselen in het leefgebied van de bittervoorn).

5.2.5

Baggeren van waterbodems, herprofilering en herstelwerkzaamheden oevers

baggeren van waterbodems

Onder baggeren en herprofilering wordt verstaan het verwijderen van het op de waterbodem aanwezige slijk/modder, dat afkomstig is van plantenresten, vuil van de straat of zand/grond van het aangrenzende land waardoor de watergang of waterpartij weer voldoet aan de maatvoering die in de legger of onderhoudsplannen is vastgesteld. In tegenstelling tot het jaarlijks maaien/schonen wordt een waterloop doorgaans niet vaker dan 1x in 8

Auteur:

W.M. Goudzwaard (Planvorming)

Datum:

Maart 2010

Versie:

Definitief

Rapportnaam:

Gedragscode Flora- en faunawet

jaar gebaggerd, afhankelijk van de aanwas van de bagger. Dit leidt dus automatisch al tot een fasering in tijd en ruimte. Het uitvoeren van bagger- en herprofileringswerkzaamheden anders dan uit het oogpunt van beheer en onderhoud (bijv. achterstallig onderhoud), valt onder de categorie 'Ruimtelijke ontwikkelingen en inrichtingen' (par. 5.3.4.)

Indien er bagger-, herprofilerings- of herstelwerkzaamheden werkzaamheden plaatsvinden op plaatsen waar overige en streng beschermde soorten (bijlage 3) voorkomen, wordt de uitvoeringsdatum en methode afgestemd op de instandhouding van deze soorten, conform de volgende uitgangspunten:

- baggerwerkzaamheden worden in beginsel uitgevoerd in de periode van 15 juli tot 1 november, met een voorkeur voor de maanden september en oktober. Deze periode ligt namelijk tussen de voortplanting en de winterrust van vissen, amfibieën en insecten. Bovendien hebben voor deze periode vrijwel alle water- en oeverplanten zaad gezet. In principe kan worden gebaggerd zo lang de winterrust van vissen, amfibieën en insecten nog niet is ingetreden, dus de watertemperatuur boven de 10° C blijft. In de zomermaanden wordt niet gebaggerd als de temperatuur van het water boven de 25° C komt i.v.m. het ontstaan van zuurstofloosheid van het water;

- in tweede instantie kan slechts worden gebaggerd in de periode 1 juni tot 15 juli en na het intreden van de winterrust (1 november en 15 maart), mits de werkzaamheden op kleinere schaal gefaseerd plaatsvinden. Dat wil zeggen dat lokaal zoveel leefgebied wordt gespaard (minimaal 25% van het groeiplaatsareaal), als nodig is om de functies van het leefgebied van de te beschermen soorten te kunnen behouden. Door fijnmaziger te werken worden de beschermde soorten de gelegenheid gegeven om te vluchten, dan wel de gebaggerde delen opnieuw te bevolken;

- baggerwerkzaamheden en herprofilering van watergangen mogen alleen in geval van calamiteiten en met de nodige voorzorg in de periode van 15 maart tot 1 juni worden uitgevoerd. Onder nodige voorzorg wordt onder andere verstaan: het wegvangen of isoleren van beschermde soorten, het nalopen van het op de kant gedeponeerde bagger en het terugzetten van soorten. Deze voorzorgswerkzaamheden dienen uitgevoerd te worden door een deskundige;

- tussen 1 juni en 15 juli moet bovendien goed gelet worden op bloeiende en/of zaadbevattende beschermde planten. Rondom de in gebruik zijnde vogelnesten moet een zone worden gespaard, zodat de kans op verstoring tot een minimum wordt beperkt.

Maanden	jan	feb	maa	apr	mei	jun	jul	aug	sep	okt	nov	dec
Soortengroep (bijla-)												
Geen beschermde												
Planten												
Zoogdieren												
Vogels												

Auteur:

Datum:

Versie:

Rapportnaam:

W.M. Goudzwaard (Planvorming)

Maart 2010

Definitief

Gedragscode Flora- en faunawet

houd wegen en verhardingen'. Daarnaast behoort het onderhoud aan civieltechnische kunstwerken, wegmarkeringen en verkeersborden, het uitvoeren van gladheid- en chemische onkruidbestrijding en het verwijderen van zwerfvuil tot deze categorie werkzaamheden.

Bij alle werkzaamheden die behoren tot het beheer en onderhoud van wegen en verhardingen worden geen negatieve effecten verwacht op overige en streng beschermde soorten. De kans op de aanwezigheid van dergelijke soorten op de verharding is immers minimaal. Daarom kunnen de werkzaamheden jaarrond plaatsvinden.

Maanden	jan	feb	maa	apr	mei	jun	jul	aug	sep	okt	nov	dec
Soortengroep (bijla-												
Geen beschermde												
Planten												
Zoogdieren												
Vogels												
Amfibieën en reptie-												
Vissen												
Ongewervelden												
	1 ^e voorkeursperiode (met minste risico op afbreuk aan populaties van soorten)											
	2 ^e voorkeursperiode (mits er onderhoud wordt gepleegd met de nodige schadebeperkende											
	geen onderhoud plegen, mits noodzakelijk (wel maatregelen treffen om soorten uit bij-											

tabel 7: jaaroverzicht onderhoud wegen en verhardingen.

Wel moet rekening worden gehouden met onderstaande aanvullende maatregelen, voorschriften of beperkingen:

- bij het uitvoeren van werkzaamheden aan wegen en verhardingen worden de in de omgeving aanwezige broedende vogels en andere beschermde planten- en diersoorten niet verstoord. Dit kan door voldoende afstand te bewaren tot de beschermde soorten of door het materieel en materiaal aan te passen in afstemming tot de te beschermen soorten. Indien de bermen betrokken worden bij deze werkzaamheden, gelden de uitgangspunten, aanvullende maatregelen, voorschriften of beperkingen als genoemd in paragraaf 5.2.4 'Bermverlaging';
- In de directe omgeving van leefgebieden van overige en streng beschermde plantensoorten, wordt geen chemische onkruidbestrijding toegepast. Hiervan wordt alléén afgeweken als alternatieven (branden, borstelen, heet water of bosmaaien) niet mogelijk zijn. Chemische onkruidbestrijdingswerkzaamheden worden in beginsel uitgevoerd na 15 augustus en voor 15 maart. In deze periode hebben de meeste planten zaad gezet.

5.2.7 Werkzaamheden aan de ondergrondse infrastructuur

De ondergrondse infrastructuur bestaat uit kabels (elektriciteitsvoorziening, communicatie, etc.) en leidingen (gas, water, riolering, e.d.) De onderhoudswerkzaamheden bestaan voornamelijk uit het oplossen van storingen en het vernieuwen van delen van kabels en nuts-leidingen. Het uitvoeren van rioolinspecties

Auteur:

Datum:

Versie:

Rapportnaam:

W.M. Goudzwaard (Planvorming)

Maart 2010

Definitief

Gedragcode Flora- en faunawet

vernieuwen ka-

en het schoonmaken van riool- en kolkleidingen zijn de voornaamste werkzaamheden in het kader van bestendig beheer en onderhoud van rioolleidingen.

Bij alle werkzaamheden die behoren tot het beheer en onderhoud van de ondergrondse infrastructuur worden geen negatieve effecten verwacht op overige en streng beschermde soorten. Immers de meeste kabels en leidingen liggen onder de wegen, fiets- en voetpaden zodat de kans op de aanwezigheid van beschermde soorten minimaal is. Daarom kunnen deze werkzaamheden het hele jaar plaatsvinden.

Maanden	jan	feb	maa	apr	mei	jun	jul	aug	sep	okt	nov	dec
Soortengroep (bijla-												
Geen beschermd												
Planten												
Zoogdieren												
Vogels												
Amfibieën en reptie-												
Vissen												
Ongewervelden												
	1 ^e voorkeursperiode (met minste risico op afbreuk aan populaties van soorten)											
	2 ^e voorkeursperiode (mits er onderhoud wordt gepleegd met de nodige schadebeperkende											
	geen onderhoud plegen, mits noodzakelijk (wel maatregelen treffen om soorten uit bij-											

tabel 8: jaaroverzicht werkzaamheden ondergrondse infrastructuur.

Evenwel moet rekening gehouden worden met de volgende aanvullende maatregelen, voorschriften of beperkingen:

- bij het uitvoeren van onderhoudswerkzaamheden aan de ondergrondse infrastructuur worden de in de omgeving aanwezige broedende vogels en andere beschermde planten- en diersoorten niet verstoord. Dit kan door voldoende afstand te bewaren tot de beschermde soorten of door het materieel en materiaal aan te passing in afstemming tot de te beschermen soorten. Bij de aanleg van nieuwe kabels en leidingen gelden de uitgangspunten, aanvullende maatregelen voorschriften of beperkingen als genoemd in paragraaf 5.3.3 'Graafwerkzaamheden'.

5.2.8

Onderhoud (civieltechnische) bouw- en kunstwerken

onderhoud brughoofd

Gebouwen, bruggen, viaducten, damwanden, etc. vallen allemaal onder de kop (civieltechnische) bouw- en kunstwerken. De werkzaamheden die in het kader van bestendig beheer en onderhoud worden uitgevoerd, bestaan voornamelijk uit kleinschalige reparatie- en/of reguliere onderhoudswerkzaamheden. Grootschalige renovatie- en sloopwerkzaamheden vallen onder de categorie 'Ruimtelijke ontwikkelingen en inrichtingen' (par. 5.3.5).

Indien er kleinschalige renovatie- en/of reguliere onderhoudswerkzaamheden plaatsvinden op plaatsen waar overige en streng beschermde soorten (bijlage 3) voorkomen, wordt de uitvoerings-

Auteur:

W.M. Goudzwaard (Planvorming)

Datum:

Maart 2010

Versie:

Definitief

Rapportnaam:

Gedragscode Flora- en faunawet

datum afgestemd op de instandhouding van deze soorten, conform de volgende uitgangspunten:

- kleinschalige reparatie- en/of reguliere onderhoudswerkzaamheden worden na 15 augustus en voor 15 maart uitgevoerd. In deze periode vindt over het algemeen geen voortplanting meer plaats van vogels, amfibieën en reptielen en hebben de meeste planten zaad gezet;
- werkzaamheden op locaties waar beschermde amfibieën, reptielen en zoogdieren aanwezig zijn, vinden plaats buiten de overwinteringsperiode (1 november - 1 april).
- bouw- en civieltechnische kunstwerken worden vóór de ingreep gecontroleerd op het voorkomen van onder meer vogels (uilen, huismussen, zwaluwen, etc.) en overwinterende amfibieën, reptielen en vleermuizen. Wanneer overige of streng beschermde soorten worden aangetroffen, worden geen werkzaamheden uitgevoerd tijdens het broedseizoen (15 maart - 15 juli), noch tijdens de winterslaap van overwinterende vleermuizen (1 november - 15 maart) en overwinterende amfibieën en reptielen (1 november - 1 april);

Maanden	jan	feb	maa	apr	mei	jun	jul	aug	sep	okt	nov	dec
Soortengroep (bijl.)												
Geen beschermde												
Planten												
Zoogdieren												
Vogels												
Amfibieën en reptie-												
Vissen												
Vlinders												
	1° voorkeursperiode (met minste risico op afbreuk aan populaties van soorten)											
	2° voorkeursperiode (mits er verlaagd wordt met de nodige schadebeperkende maatregelen onderhoud plegen, mits noodzakelijk (wel maatregelen treffen om soorten uit bij-											
	tabel 9: jaaroverzicht onderhoud (civieltechnische) bouw- en kunstwerken.											

Naast bovenstaande fasering in tijd, zijn ook de volgende aanvullende maatregelen en/of voorschriften van toepassing:

- indien beschadiging van groeiplaatsen van beschermde plantensoorten onvermijdelijk is, wordt onder deskundige leiding de overige en streng beschermde muurplanten en -vegetaties, buiten de bloeitijd uitgestoken, in depot gezet en later weer teruggeplaatst of elders in een geschikt biotoop teruggeplant;
- bij het uitvoeren van werkzaamheden binnen het broedseizoen (15 maart - 15 juli) moeten aanwezige vogels, nesten, eieren en jongen door een ecoloog of iemand met gedegen kennis, actief worden opgespoord en gespaard. Dit houdt in dat aan het bouw- of kunstwerk geen werkzaamheden worden uitgevoerd of dat bij het uitvoeren van werkzaamheden minimaal 10 meter afstand wordt gehouden.

Auteur:

W.M. Goudzwaard (Planvorming)

Datum:

Maart 2010

Versie:

Definitief

Rapportnaam:

Gedragscode Flora- en faunawet

5.2.9

Onderhoud buitensporttechnische voorzieningen

beluchten sportveld

De buitensporttechnische voorzieningen binnen de gemeente Barendrecht kunnen grofweg worden onderverdeeld in 'banen' (atletiek, fietscross, jeu-de-boules en tennis) en 'velden' (hockey, korfbal en voetbal). Om de technische kwaliteit van de sporttechnische voorzieningen en daarmee indirect ook de veiligheid van de gebruikers te waarborgen, is beheer van en onderhoud aan deze voorzieningen noodzakelijk.

Omdat de buitensporttechnische voorzieningen heel intensief worden gebruikt, is de kans op de aanwezigheid van overige en streng beschermde soorten niet groot. Daarnaast is de intensiteit van de uit te voeren onderhoudsmaatregelen dermate hoog, dat de buitensportaccommodaties geen habitat vormen voor dergelijke soorten. Om die reden kunnen de beheer- en onderhoudswerkzaamheden dan ook jaarrond plaatsvinden.

Maanden	jan	feb	maa	apr	mei	jun	jul	aug	sep	okt	nov	dec
Soortengroep (bijl.)												
Geen beschermde												
Planten												
Zoogdieren												
Vogels												
Amfibieën en reptie-												
Vissen												
Ongewervelden												
	1 ^e voorkeursperiode (met minste risico op afbreuk aan populaties van soorten)											
	2 ^e voorkeursperiode (mits er onderhoud wordt gepleegd met de nodige schadebeperkende											
	geen onderhoud plegen, mits noodzakelijk (wel maatregelen treffen om soorten uit bij-											

tabel 10: jaaroverzicht onderhoud buitensporttechnische voorzieningen

Wel moet rekening worden gehouden met onderstaande aanvullende maatregel, voorschrift of beperking:

- bij het uitvoeren van werkzaamheden aan buitensporttechnische voorzieningen worden de in de omgeving aanwezige broedende vogels en andere beschermde planten- en diersoorten niet verstoord. Dit kan door voldoende afstand te bewaren tot de beschermde soorten of door het materieel en materiaal aan te passen in afstemming tot de te beschermen soorten.

5.3 Gedragsregels bij ruimtelijke ontwikkelingen en inrichtingen

Bij werkzaamheden in het kader van ruimtelijke ontwikkelingen en inrichtingen geldt dat voor streng beschermde soorten (tabel 3 uit bijlage 3) geen vrijstelling mogelijk is, zelfs niet als er gehandeld wordt volgens een goedgekeurde gedragscode. Indien sprake is van verboden handelingen met betrekking tot tabel 3-soorten moet een ontheffing worden aangevraagd. Echter het naleven van de in deze paragraaf genoemde gedragsregels zal de negatieve gevolgen op deze soorten zonder meer verminderen en daarmee de kans op het verkrijgen van een ontheffing vergroten.

Auteur:

Datum:

Versie:

Rapportnaam:

W.M. Goudzwaard (Planvorming)

Maart 2010

Definitief

Gedragscode Flora- en faunawet

Bij ruimtelijke ontwikkelingen en inrichtingen moet ook rekening gehouden worden met zogenaamde cumulatie. Dat wil zeggen dat verschillende werkzaamheden apart misschien geen effect hebben, maar dat die werkzaamheden samen mogelijk wel degelijk een effect hebben. Het is daarom van belang dat voor aanvang van de werkzaamheden de effecten van de werkzaamheden op zich en de effecten van de nieuwe inrichting in beeld worden gebracht. Op deze manier kunnen de effecten worden beperkt of juist voorkomen doordat een weloverwogen keuze kan worden gemaakt voor een trajectwijze of een integrale aanpak van een project.

Bij ruimtelijke ontwikkelingen en inrichtingen is de projectleider ervoor verantwoordelijk dat er niet gehandeld wordt in strijd met de Flora- en faunawet. Tot die verantwoordelijkheid behoort het (laten) uitvoeren van onderzoek, het aanleveren van relevantie gegevens uit het verleden en/of de toekomst, het toepassen van de voorgeschreven mitigerende maatregelen, het aanvragen van de ontheffing, etc.

Feit blijft dat door ruimtelijke ontwikkelingen en inrichtingen van te voren goed te concretiseren en door onderzoek te doen naar de effecten van de ingreep op de aanwezige beschermde soorten, de gevolgen in een vroeg stadium kunnen worden ondervangen. Op die manier levert het werken volgens de Flora- en faunawet weinig problemen op.

5.3.1

Vorbereiding van nieuwe werken

*overleg in planvormings-
fase*

Aan het begin van de planfase wordt een inventarisatie uitgevoerd om daarmee een voldoende dekkend en actueel overzicht te krijgen van de verspreiding van overige en streng beschermde planten- en diersoorten in het plangebied en de directe omgeving. Met deze gegevens kan voor de voorkomende beschermde soorten specifieke behouds- of schadebeperkende maatregelen in het plan worden opgenomen. Deze maatregelen kunnen betrekking hebben op de locatiekeuze en op de werkwijze. Het is de verantwoordelijkheid van de projectleider dat deze inventarisatie wordt uitgevoerd door een deskundig persoon of extern bureau. Op basis van de inventarisatiegegevens moet tevens door de deskundige worden bepaald of er sprake is van wezenlijk negatieve invloed op beschermde soorten. Daarvoor dient gekeken te worden naar:

- op welk schaalniveau (lokaal, regionaal, nationaal of internationaal) de te beïnvloeden populaties van de te beschermde soorten betrekking hebben;
- of er voor de te beschermen soorten voldoende uitwijkmogelijkheden zijn naar geschikte en bereikbare gebieden, buiten het gebied waar de werkzaamheden plaatsvinden;
- of de activiteit leidt tot een tijdelijk of aanhoudend negatief effect op populaties van de te beschermde soorten;

Auteur:

W.M. Goudzwaard (Planvorming)

Datum:

Maart 2010

Versie:

Definitief

Rapportnaam:

Gedragscode Flora- en faunawet

- wat de 'schade' van de voorgenomen activiteiten is en wat de relatieve bijdrage is vergeleken met vergelijkbare activiteiten in Nederland.

Mocht er sprake zijn van een wezenlijk negatieve invloed dan dienen mitigerende maatregelen genomen te worden, zodat wezenlijk negatieve invloed voorkomen wordt. De projectleider is ervoor verantwoordelijk dat de voorgeschreven maatregelen bekend zijn bij de projectontwikkelaar of ontwerper. Vervolgens is het aan degene die belast is met het toezicht op de uitvoering van de werkzaamheden, om de uitvoerende partij te controleren of er volgens die voorschriften en maatregelen wordt gewerkt

Ingeval wezenlijk negatieve invloed, bij het voorkomen van streng beschermde soorten (tabel 3 uit bijlage 3) en vogels die jaarrond zijn beschermd, niet kan worden voorkomen dan dient een ontheffing te worden aangevraagd bij het ministerie van LNV. Hierbij moet worden aangetoond dat:

- er sprake is van een dwingende reden van groot openbaar belang om het betreffende plan uit te voeren;
- de ingreep niet op een andere, minder schadelijke wijze of op een andere plaats kan plaatsvinden;
- de gunstige instandhouding van de aangetroffen soort(en) wordt gewaarborgd;
- er voldoende mitigerende maatregelen en/of compensatie toegepast worden.

De benodigde maatregelen worden door de gemeente Barendrecht in een Programma van Eisen of in besteksvoorschriften ook voorgeschreven aan anderen die werkzaamheden in opdracht van de gemeente uitvoeren. De gemeente houdt hier ook toezicht op.

Tijdens de uitvoering van de werkzaamheden wordt gecontroleerd op het alsnog voorkomen of hervestigen van overige en streng beschermde soorten. Indien dit het geval is, worden het plan en/of de werkzaamheden hierop aangepast. Dit kan door de werkzaamheden in een andere periode uit te voeren, of door te kiezen voor een ander soort werkzaamheden, materiaal en materieel. Ook fasering of het bewaren van afstand is een mogelijkheid evenals het onder deskundige begeleiding verplaatsen van soorten. Zelfs het aanpassen van de geplande inrichting kan een overweging zijn. Echter voor alles geldt dat het toch nog nodig kan zijn dat er ontheffing van de artikelen 8, 9, 11 en 12 van de Flora- en faunawet aangevraagd moet worden.

Verboden handelingen ten aanzien van vogels, hun nesten en eieren worden door middel van preventie altijd voorkomen, bijvoorbeeld door de werkzaamheden buiten het broedseizoen te laten plaatsvinden.

Indien de wet verplicht tot compensatie van leefgebieden, wordt gehandeld conform onderstaande uitgangspunten:

- het nieuwe terrein is voldoende groot en voldoende geschikt zodat de betreffende beschermde soorten zich daar kunnen (her)vestigen en handhaven;
- het nieuwe terrein is tijdig, dat wil zeggen voor aanvang van de werkzaamheden, gereed en geschikt voor het herbergen van de betreffende beschermde soorten.

5.3.2

Rooien van bomen en beplantingen

rooien boom

Het rooien van bomen en beplantingen wordt alleen gezien als ruimtelijke ingreep als daardoor complete houtopstanden en/of bomenrijen verdwijnen.

Als er rooiwerkzaamheden plaatsvinden op plaatsen waar beschermde soorten voorkomen, wordt de uitvoeringsdatum afgestemd op de instandhouding van deze soorten, conform de volgende uitgangspunten:

- de werkzaamheden worden in beginsel uitgevoerd buiten het broedseizoen, dus in de periode van 15 juli tot 15 maart;
- indien noodzakelijk mogen de werkzaamheden alleen tijdens het broedseizoen worden uitgevoerd, mits uit controle is gebleken dat zich in de directe omgeving geen broedende vogels of nesten aanwezig zijn;
- bomen met hollen, spleten, rottingsgaten, horsten en nesten worden niet gekapt, tenzij onderzoek heeft aangetoond dat deze niet worden gebruikt door beschermde diersoorten;
- bomen met bewoonde hollen, spleten, rottingsgaten, horsten of nesten mogen niet worden gekapt. Daarvoor dient te allen tijde een ontheffing te worden aangevraagd.

Naast deze fasering in tijd zijn ook de volgende aanvullende maatregelen en/of voorschriften van toepassing:

- de tijd tussen de rooiwerkzaamheden en het verwijderen van het vrijkomende materiaal moet zo kort zijn als redelijkerwijs mogelijk is;
- rooiwerkzaamheden in de buurt van een boom waarin een in gebruik zijnd vogelnest is geconstateerd, mogen in de periode van 15 maart tot 15 juli worden uitgevoerd, mits voldoende afstand tot die boom wordt aangehouden. Hierdoor wordt de kans op verstoring van het nest of verontrusting van de vogels tot een minimum beperkt. De velrichting van de te rooien bomen is altijd afgewend van de boom waarin het vogelnest is vastgesteld Dit is ook van toepassing voor nesten van grondbroedende vogelsoorten en vaste verblijfplaatsen van andere beschermde soorten inclusief de daaraan verbonden functionele leefomgeving;
- rooiwerkzaamheden in de buurt van een boom waarin zich een bewoonde horst of holte bevindt of waarvan bekend is dat de boom dient als vast rust- en/of verblijfplaats van vleermuizen,

Auteur:

W.M. Goudzwaard (Planvorming)

Datum:

Maart 2010

Versie:

Definitief

Rapportnaam:

Gedragcode Flora- en faunawet

mogen worden uitgevoerd in de periode van 15 maart tot 15 juli, mits voldoende afstand tot die boom wordt aangehouden. Ook dit is om de kans op verstoring van deze soorten tot een minimum te beperken. Daarbij is de velrichting van de te rooien bomen altijd afgewend van de boom waarin zich een bewoonde horst of holte bevindt;

- de aan te houden afstand is afhankelijk van de soort en dient te worden bepaald door een deskundige;
- wanneer een bomenrij of een langgerekte houtopstand wordt geroid, die dienst doet als (essentiële) migratieroute voor vleermuizen, dan moet de lijnvormige structuur zo spoedig mogelijke (binnen enkele weken) worden hersteld. Dit dient plaats te vinden in de passieve periode van vleermuizen (november-december). Daarnaast dienen de aan te planten bomen de minimale maat 18-20 te hebben. Als herstel van de lijnvormige structuur door middel van herplant niet mogelijk is, moet vooraf een ontheffing worden aangevraagd.

5.3.3

Graafwerkzaamheden

grondverzet

Graafwerkzaamheden omvatten alle werkzaamheden waarbij grond tot een diepte van ten minste 0,5 meter wordt geroerd. Hierdoor behoort ook het graven van sleuven voor de aanleg van kabels en leidingen tot deze categorie werkzaamheden. Voor het graven van watergangen en -partijen is een aparte paragraaf opgenomen, te weten 5.3.4.

Als er graafwerkzaamheden plaatsvinden waar beschermde soorten voorkomen, wordt de uitvoeringsdatum afgestemd op de instandhouding van deze soorten, conform de volgende uitgangspunten:

- op plaatsen waar beschermde planten voorkomen, worden deze voorafgaande aan het uitvoeren van graafwerkzaamheden, onder deskundige begeleiding, uitgestoken en op een geschikte locatie zo dicht mogelijk bij de huidige groeiplaats weer teruggeplant;
- graafwerkzaamheden vinden in principe plaats buiten het broedseizoen van vogels (15 maart tot 15 juli);
- indien het niet mogelijk is de graafwerkzaamheden uit te voeren buiten het broedseizoen, mogen ze binnen het broedseizoen plaatsvinden, mits door onderzoek is komen vast te staan dat op de locatie geen broedende vogels (meer) aanwezig zijn. Bij het voorkomen van jaarrond beschermde nesten, is het aanvragen van een ontheffing noodzakelijk als er verbodsbepalingen overtreden worden;
- op plaatsen waar beschermde amfibieën, reptielen en zoogdieren voorkomen, mogen geen graafwerkzaamheden plaatsvinden in de overwinteringsperiode (1 november - 1 april).

Naast bovenstaande fasering in tijd zijn ook de volgende aanvullende maatregelen en/of voorschriften van toepassing:

Auteur:	Datum:	Versie:	Rapportnaam:
W.M. Goudzwaard (Planvorming)	Maart 2010	Definitief	Gedragscode Flora- en faunawet

nesten van oeverzwaluwen
in tijdelijk gronddepot
Vrijenburg (juni 2009)

- wanneer na het graven nog andere werkzaamheden moeten worden uitgevoerd, worden maatregelen genomen om te voorkomen dat hervestiging of herkolonisatie van beschermde soorten kan plaatsvinden. Daarvoor worden die terreinen regelmatig gemaaid, zodat er geen (natuurlijke) houtige beplanting kan groeien. Ook het vlak houden van het terrein kan de hervestiging van soorten (bijv. grondbroeders) tegengaan. Daarnaast is het dagelijks gebruik van het terrein een vorm van verstoring om (her)vestiging van beschermde soorten tegen te gaan. Echter verstoring mag alleen worden toegepast ter voorkoming van de vestiging van soorten en niet ter bestrijding van de al aanwezige soorten;

- bij tijdelijke opslag van grond moet worden voorkomen dat soorten als oeverzwaluw gaan nestelen in de taluds. Dit kan door middel van het realiseren van taluds die flauwer zijn dan 1:3. Mocht ondanks de voorzorgsmaatregelen onverhoopt toch oeverzwaluwen hebben genesteld in de opgeslagen grond, dan mag de grond niet eerder worden verwerkt totdat de oeverzwaluwen hun nesten vrijwillig hebben verlaten. Bovendien mogen binnen een afstand van minimaal 20 meter vanaf de nesten geen verstorende (graaf)werkzaamheden worden uitgevoerd.

5.3.4

Graven, afdammen, leegpompen en dempen van watergangen en -partijen

nieuw aangelegde water-

Deze paragraaf behelst alle graafwerkzaamheden aan watergangen en -partijen, inclusief de daaraan gelieerde activiteiten zoals het afdammen, leegpompen en dempen van watergangen.

Als er graafwerkzaamheden aan watergangen plaatsvinden op plaatsen waar beschermde soorten voorkomen, wordt de uitvoeringsdatum afgestemd op de instandhouding van deze soorten, conform het volgende uitgangspunt:

- de werkzaamheden worden uitgevoerd in de periode 15 juli tot 1 november, dat wil zeggen na het broedseizoen en de voortplantingsperiode en voor de winterslaap van amfibieën en reptielen.

Naast deze fasering in tijd, zijn ook de volgende aanvullende maatregelen en/of voorschriften van toepassing:

- voorafgaand aan het dempen of vergraven van een watergang wordt deze zoveel mogelijk vrijgemaakt van overige en streng beschermde planten. Voor zover het soorten zijn die lokaal door de ingreep in hun voorkomen worden bedreigd en als deze ingreep onvermijdelijk is, worden deze onder deskundige begeleiding ruim uitgestoken en op een zo dicht mogelijk bij de huidige groeiplaats geschikte locatie weer teruggeplant;

- wanneer beschermde diersoorten door eerdergenoemde werkzaamheden worden bedreigd, worden deze voorafgaand aan de werkzaamheden onder deskundige begeleiding weggevangen en teruggeplaatst in geschikte biotopen in de directe omgeving;

Auteur:

W.M. Goudzwaard (Planvorming)

Datum:

Maart 2010

Versie:

Definitief

Rapportnaam:

Gedragscode Flora- en faunawet

- bij het voorkomen van de kleine modderkruiper kan de watergang ook worden leeggevist met behulp van electrovisserij;
- wanneer bij het dempen van een watergang leefgebied van beschermde soorten verdwijnt, wordt voorafgaand aan de dempingswerkzaamheden eerst voldoende nieuw habitat ingericht, zodat soorten hier meteen naar kunnen uitwijken;
- bij het dempen van een watergang wordt het water één richting uitgedreven naar de aangrenzende of naastliggende watergang, opdat aanwezige vissen, amfibieën en libellenlarven kunnen ontsnappen;
- bij het leegpompen van een watergang worden vissen, amfibieën en libellenlarven tijdig weggevangen en uitgezet in een geschikt biotoop in de directe omgeving. Dit dient te gebeuren door of onder (bege)leiding van een deskundige;
- bij het wegvangen/leegvissen van watergangen dient ook rekening te worden gehouden met het overzetten van planten en dieren die in symbiose leven met de overige en streng beschermde soorten (bijvoorbeeld waardplanten en zoetwatermosselen).

5.3.5

Renovatie en sloop van bouw- en civieltechnische kunstwerken

sloopwerkzaamheden

Onder deze paragraaf vallen alle renovatie- en sloopwerkzaamheden aan bouwwerken (woningen, etc.) en civieltechnische kunstwerken (viaducten, e.d.). Het verwijderen of aanpassen van straatmeubilair, zoals lichtmasten en verkeersborden, behoort niet tot het slopen van bouw- en civieltechnische kunstwerken omdat de kans op aanwezigheid van overige en streng beschermde soorten daarbij minimaal is. Bouw- en civieltechnische kunstwerken kunnen van belang zijn voor (muur)planten, (broed)vogels, zoogdieren (vleermuizen) en amfibieën en reptielen. Vooral oude gebouwen vormen een geschikt leefgebied voor deze soorten.

Als er bouw- en civieltechnische kunstwerken gerenoveerd of gesloopt worden daar waar overige en streng beschermde soorten (bijlage 3) voorkomen, wordt de uitvoeringsdatum afgestemd op de instandhouding van deze soorten, conform de volgende uitgangspunten:

- groeiplaatsen van beschermde muurplanten worden in stand gehouden;
- bouw- en civieltechnische kunstwerken worden vóór de ingreep gecontroleerd op het voorkomen van onder meer vogels (uilen, huismussen, zwaluwen, etc.) en overwinterende amfibieën, reptielen en vleermuizen. Wanneer overige of streng beschermde soorten worden aangetroffen, worden geen werkzaamheden uitgevoerd tijdens het broedseizoen (15 maart - 15 juli), noch tijdens de winterslaap van overwinterende vleermuizen (1 november - 15 maart). Bij de aanwezigheid van vleermuizen in de te reno-

Auteur:

W.M. Goudzwaard (Planvorming)

Datum:

Maart 2010

Versie:

Definitief

Rapportnaam:

Gedragscode Flora- en faunawet

veren of te slopen bouw- en civieltechnische kunstwerken dient te allen tijde een ontheffing te worden aangevraagd.

Naast bovenstaande fasering in tijd, zijn ook de volgende aanvullende maatregelen en/of voorschriften van toepassing:

- wanneer vernietiging van groeiplaatsen onvermijdelijk is, wordt onder deskundige leiding de overige en streng beschermde muurplanten en -vegetaties in te slopen bouw- en civieltechnische kunstwerken, buiten de bloeitijd uitgestoken en elders in een geschikt biotoop teruggeplaatst. Omdat de aanwezigheid van de planten/vegetatie samen kan hangen met het soort bouw materiaal waarop het groeit, verdient het de aanbeveling om delen van het bouw- of civieltechnisch kunstwerk mee over te plaatsen;
- indien tijdens het vooronderzoek geen vleermuizen of sporen die duiden op de aanwezigheid van vleermuizen worden aangetroffen in de te renoveren of te slopen bouw- of civieltechnische kunstwerken, worden de sloopwerkzaamheden binnen twee weken opgestart. Als er later wordt gesloopt, hanteert het Ministerie van LNV de regel dat binnen twee weken voor de sloop de gebouwen of civieltechnische kunstwerken nogmaals gecontroleerd moeten worden op de aanwezigheid van vleermuizen;
- mocht ondanks gedegen onderzoek onverhoopt tijdens het renoveren of slopen van bouw- of civieltechnische kunstwerken toch vleermuizen worden aangetroffen, dan wordt het werk onmiddellijk stilgelegd. Vervolgens wordt een vleermuisdeskundige geraadpleegd (www.vleermuis.net), waarbij gekeken moet worden of het plan dusdanig kan worden gewijzigd, dat de aangetroffen soorten geen schade ondervinden. Mocht dit in redelijkheid niet mogelijk zijn, dan dient zo spoedig mogelijk contact te worden opgenomen met de Dienst Regelingen (zie par. 4.4.);
- wanneer bij het toepassen van tijdelijke verlichting ten behoeve van het uitvoeren van renovatie- of sloopwerkzaamheden, in de nabijheid sprake is van een migratieroute van vleermuizen, wordt tussen zonsondergang en zonsopkomst de verlichting zodanig aangepast dat de migrerende vleermuizen hiervan geen hinder ondervinden. Dit kan door de lichtpunten minder hoog te plaatsen of door de lampen/armaturen aan de bovenkant af te schermen zodat het licht alleen omlaag schijnt;
- bij substantiële aantasting van groei- of verblijfplaatsen van overige en streng beschermde soorten, worden maatregelen genomen om bij herontwikkeling van de locatie nieuw leefgebied voor de desbetreffende planten en dieren te creëren. Hierbij valt te denken aan het gebruik van speciaal mortel voor muurplanten, nestgelegenheden voor vogels (zwaluwen, uilen, etc.) en holten voor vleermuizen. Feit blijft dat bij een substantiële aantasting te allen tijde een ontheffing moet worden aangevraagd.

Auteur:

W.M. Goudzwaard (Planvorming)

Datum:

Maart 2010

Versie:

Definitief

Rapportnaam:

Gedragscode Flora- en faunawet

pagina 60

5.3.6

Hei- en bouwwerkzaamheden & aanleggen van wegen en verhardingen

heiwerkzaamheden

Alle werkzaamheden voor het realiseren van bouw- en kunstwerken en het aanleggen van wegen en verhardingen (het zogenaamde woonrijp maken van een terrein of gebied) vallen onder deze paragraaf.

Bij werkzaamheden die in het kader van het woonrijp maken van een terrein of gebied op locaties waar overige en streng beschermde soorten (bijlage 3) voorkomen, wordt de uitvoeringsdatum afgestemd op de instandhouding van deze soorten, conform de volgende uitgangspunten:

- op of nabij de (bouw)plaats broedende vogels, kramende (beschermde) zoogdieren en parende en ei-afzettende (beschermde) amfibieën worden in de te hanteren werkwijze ontzien;
- de werkzaamheden vinden bij voorkeur plaats in de daglichtperiode, zodat verstoring van de omgeving door bouwverlichting wordt voorkomen. Bij uitvoering van werkzaamheden in de nacht wordt de uitstraling van bouwverlichting naar de omgeving verhinderd;
- wanneer de bouwlocatie is gelegen in de nabijheid van een migratieroute van vleermuizen, wordt tussen zonsondergang en zonsopkomst de verlichting zodanig aangepast dat de migrerende vleermuizen hiervan geen hinder ondervinden. Dit kan door de lichtpunten minder hoog te plaatsen of door de lampen/armaturen aan de bovenkant af te schermen zodat het licht alleen omlaag schijnt.

Naast bovenstaande fasering in tijd zijn ook de volgende aanvullende maatregelen en/of voorschriften van toepassing:

- wanneer na (kleinschalige) graafwerkzaamheden nog andere werkzaamheden moeten worden uitgevoerd, worden maatregelen genomen om te voorkomen dat hervestiging of herkolonisatie van beschermde soorten kan plaatsvinden. Daarvoor worden die terreinen regelmatig gemaaid, zodat er geen (natuurlijke) houtige beplanting kan groeien. Ook het vlak houden van het terrein kan de hervestiging van soorten tegengaan. Daarnaast is het dagelijks gebruik van het terrein een vorm van verstoring om (her)vestiging van beschermde soorten tegen te gaan. Echter verstoring mag alleen worden toegepast ter voorkoming van de vestiging van soorten en niet ter bestrijding van de al aanwezige soorten;
- het plaatsen van een amfibieënscherm behoort ook tot de mogelijkheden om (her)vestiging of (her)kolonisatie van beschermde amfibieën en/of reptielen te voorkomen;
- bij tijdelijke opslag van grond moet worden voorkomen dat soorten als oeverwaluw gaan nestelen in de taluds. Dit kan door middel van het realiseren van taluds die flauwer zijn dan 1:3. Mocht ondanks de voorzorgsmaatregelen onverhoopt toch oe-

Auteur:

W.M. Goudzwaard (Planvorming)

Datum:

Maart 2010

Versie:

Definitief

Rapportnaam:

Gedragscode Flora- en faunawet

verzwaluwen hebben genesteld in de opgeslagen grond, dan mag de grond niet eerder worden verwerkt totdat de oeverzwaluwen hun nesten vrijwillig hebben verlaten. Bovendien mogen binnen een afstand van minimaal 20 meter vanaf de nesten geen verstorende (graaf)werkzaamheden worden uitgevoerd.

Auteur:

W.M. Goudzwaard (Planvorming)

Datum:

Maart 2010

Versie:

Definitief

Rapportnaam:

Gedragscode Flora- en faunawet

Auteur:

W.M. Goudzwaard (Planvorm-
ing)

Datum:

Maart 2010

Versie:

Definitief

Rapportnaam:

Gedragscode Flora- en
faunawet

6 INPASSING IN DE ORGANISATIE

Het hebben van een gedragscode Flora- en faunawet voor de gemeente Barendrecht is geen doel op zich. Immers met deze gedragscode kan de gemeente Barendrecht gebruik maken van de vrijstellingsmogelijkheden die de Flora- en faunawet biedt voor beschermde planten- en diersoorten. In feite is dit het hoofddoel van de gedragscode. Naast dit hoofddoel is er een aantal nevendoelen, te weten: een praktische en natuurvriendelijke aanpak van werkzaamheden in de openbare ruimte, beperken van de administratieve last rond aanvragen van ontheffingen, verkleinen van de uitvoeringstijd en verminderen van de uitvoeringskosten.

Om deze gedragscode niet alleen een papieren document te laten zijn, wordt in dit hoofdstuk aangegeven hoe deze, na goedkeuring door het ministerie van LNV, wordt gecommuniceerd, gecontroleerd en geactualiseerd.

6.1 Informatieoverdracht van gemeente Barendrecht

De gemeente Barendrecht hecht er waarde aan dat deze gedragscode door een ieder die er belang bij heeft, kan worden geraadpleegd. Daartoe zal de goedgekeurde gedragscode op de website van de gemeente Barendrecht (www.barendrecht.nl) worden geplaatst. Tevens is de goedgekeurde gedragscode, door middel van mondeling of schriftelijk verzoek, direct opvraagbaar bij de gemeente.

Wijzigingen in de gedragscode van de gemeente Barendrecht worden via de website van de gemeente gecommuniceerd.

Daarnaast is het van belang dat binnen de organisatie van de gemeente Barendrecht een ieder die te maken heeft met bestendig beheer en onderhoud & ruimtelijke ontwikkelingen en inrichtingen, op de hoogte is van het bestaan en de inhoud van deze gedragscode. Te denken valt aan stedenbouwkundigen, projectleiders, plannenmakers, werkvoorbereiders en opzichters. Na goedkeuring van deze gedragscode zal middels interne communicatie het bestaan en de inhoud de gedragscode worden uitgedragen, in de vorm van een duidelijke, leesbare folder of brochure.

6.2 Controleerbaarheid van werken volgens de gedragscode

Het belangrijkste bij het werken volgens een goedgekeurde gedragscode is dat dit aantoonbaar gebeurt. Hierbij speelt registratie dan ook een belangrijke rol. Immers bij controle of onderzoek door de AID of politie moet een aannemer kunnen laten zien dat hij zich houdt aan de Flora- en faunawet. Tijdens

bouwvergaderingen en/of werkbesprekingen moet de Flora- en faunawet een vast aandachtspunt zijn. Thema's die dan moeten worden besproken en vastgelegd, zijn: planning, wijze van uitvoering, voorkomen van verstoring en eventuele afwijkingen van de gedragscode als gevolg van calamiteiten of gevaarstelling. Voor het vastleggen van afspraken, inventarisatieresultaten en maatregelen moet gebruik worden gemaakt van de formulieren uit de bijlagen 7 en 8. Het is de verantwoordelijkheid van de projectleiders, opzichters en toezichthouders om deze formulieren te gebruiken en deze aan te leveren bij de opsteller van deze gedragscode.

6.3 Actualisatie van de gedragscode en de verspreidingsgegevens

In de afgelopen tijd is gebleken dat de bescherming van planten- en diersoorten aan verandering onderhevig is. Deze veranderingen kunnen in bepaalde gevallen ook gevolgen hebben voor deze gedragscode en de daarin beschreven uitgangspunten en handelingen, die ervoor zorgen dat schade aan beschermde planten- en diersoorten tot een minimum wordt beperkt en/of ergens anders wordt gecompenseerd. Het is dan ook van groot belang dat steeds volgens de meest recente wet- en regelgeving wordt gewerkt, om derhalve niet te worden geconfronteerd met de gevolgen van recent beschermde soorten of aanscherpingen van regelgeving (jurisprudentie). Om dit probleem te ondervangen zal de gedragscode regelmatig worden geverifieerd en indien nodig worden geactualiseerd.

Het is bovendien van belang dat de verspreiding van planten- en diersoorten in de gemeente Barendrecht periodiek wordt geactualiseerd. Immers de kennis van de soortenverspreiding berust op momentopnamen, zodat het kan voorkomen dat bepaalde soorten niet zijn waargenomen. Oorzaken hiervan zijn dat niet elke soort even gemakkelijk kan worden gevonden of dat niet elke soort elk jaar wordt aangetroffen.

Ook de steeds optredende veranderingen in de verspreiding van planten- en diersoorten is een reden om regelmatig een inventarisatie uit te voeren. Diverse oorzaken kunnen namelijk het verspreidingsgebied van soorten kleiner of juist groter maken. Hierbij valt niet alleen te denken aan verandering in klimaat- en weerfactoren (temperatuur, neerslag, etc.) maar ook aan veranderingen in de waterhuishouding (grondwaterspiegel, waterkwaliteit, etc.)

De beschermde soorten zoals beschreven in hoofdstuk 3 van deze gedragscode zijn gebaseerd op de combinatie van gegevens uit de verschillende verspreidingsatlassen en de kennis van habitats waarvoor de soorten een voorkeur hebben. Er zijn echter soorten die zich aanpassen en daardoor genoeg nemen met en gebruik

gaan maken van minder optimale habitats. Dit kan ook leiden tot concurrentie met andere voorkomende soorten, zodat het mogelijk is dat die soort uit zijn leefomgeving wordt verdrongen.

Op basis van bovenstaande redenen is het belangrijk dat de inventarisatie- en verspreidingsgegevens periodiek worden gecontroleerd en indien nodig geactualiseerd. Gezien het grote areaal stedelijk gebied binnen de gemeente Barendrecht kan worden volstaan met een frequentie van één keer in de vijf jaar. Bovendien mag er niet gewerkt worden met veldgegevens die ouder zijn dan vijf jaar. Voor soorten die genoemd worden in bijlage IV van de Habitatrichtlijn is het niet toegestaan om te werken met inventarisatie- of veldgegevens die ouder zijn dan 3 jaar. Het is echter wel van belang dat de inventarisatie wordt uitgevoerd door personen met voldoende ecologische kennis van de verschillende planten- en diersoorten die in de gemeente Barendrecht kunnen voorkomen.

6.4 Vervolgacties

Het is duidelijk dat de gemeente Barendrecht een pro-active rol zal nemen bij het uitdragen van de gedragscode Flora- en faunawet. De insteek hierbij zal zijn om de betrokkenen te prikkelen het belang van het beschermen van flora en fauna in te zien. Een dergelijke benadering levert doorgaans een positiever resultaat op dan streng in te zetten op de controle. Dit laat echter onverlet dat er wel degelijk zal worden gecontroleerd en indien nodig zal de AID of de politie worden ingeschakeld.

Na goedkeuring van de gedragscode Flora- en faunawet worden de lopende (onderhouds)bestekken getoetst op conflicterende zaken. Voorkomende conflicten zullen door middel van een bestekswijziging worden opgelost. Tevens is het de ambitie om met behulp van deze gedragscode een meer natuurlijkere vorm van beheer door te voeren, dat gericht is op het vergroten van de biodiversiteit, het doorbreken van barrières/leggen van verbindingen en het ontwikkelen van natuur of natuurgebieden.

Daarnaast zal door de opsteller van deze gedragscode jaarlijks een jaarverslag worden gemaakt waarbij door middel van een kort overzicht de belangrijkste activiteiten en ontwikkelingen in dat jaar worden weergegeven. Bovendien geeft een jaarverslag na een aantal jaren een goed beeld van de ontwikkelingen voor wat betreft de gedragscode Flora- en faunawet op de lange termijn. Dit is immers van belang voor het monitoren, evalueren en eventueel bijstellen van de gedragsregels en/of -code.

Met dit alles ambieert de gemeente Barendrecht de uitstraling van een groene gemeente te continueren, waarbij tevens ingezet

wordt op het handhaven of vergroten van de natuurwaarde in de
grotere groengebieden.

Auteur:

W.M. Goudzwaard (Planvorm-
ing)

Datum:

Maart 2010

Versie:

Definitief

Rapportnaam:

Gedragscode Flora- en
faunawet

Auteur:

W.M. Goudzwaard (Planvorm-
ing)

Datum:

Maart 2010

Versie:

Definitief

Rapportnaam:

Gedragscode Flora- en
faunawet

LITERATUURLIJST

- **Atlas van de Nederlandse broedvogels**, Nederlandse Fauna 5, SOVON Vogelonderzoek Nederland, Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey-Nederland, Leiden, 2002.
- **Atlas van de Nederlandse vleermuizen**, KNNV Uitgeverij, Utrecht, 1997.
- **Atlas van de Nederlandse zoogdieren**, Stichting Uitgeverij Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging, Utrecht, 1992.
- **Bekendmaking lijsten beschermde inheemse soorten**, nummer 201, 13 november 2001.
- **Besluit aanwijzing dier- en plantensoorten Flora- en faunawet**, Stb. 2000, 523.
- **Besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten**, Stb. 2000, 525; Stb. 2001, 499.
- **Besluit Rode lijsten flora en fauna**, Stb. 11 november 2004, 218.
- **De actualisatie van de verspreiding van de Nederlandse libellen**, Brachytron jaargang 11 (2), Nederlandse Vereniging voor Libellenstudie, Stichting EIS en De Vlinderstichting, augustus 2008.
- **De dagvlinders van Nederland**, Nederlandse Fauna 7, De Vlinderstichting, Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey-Nederland, Leiden, 2006.
- **De Nederlandse libellen**, Nederlandse Fauna 4, Nederlandse Vereniging voor Libellenstudie, Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey-Nederland, Leiden, 2002.
- **De wespen en mieren van Nederland**, Nederlandse Fauna 6, Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey-Nederland, Leiden, 2004.
- **Flora- en faunawet**, wetnummer 402, staatsblad, 1998.
- **Flora- en faunawet**, wetnummer 656, staatsblad, 2001 (Beschermd soorten: bijlage I en II van de Flora- en faunawet, Stb. 1998, 402).
- **Gedragscode Flora- en Faunawet voor waterschappen**, Unie van Waterschappen, Den Haag, oktober 2006.

Auteur:

W.M. Goudzwaard (Planvorming)

Datum:

Maart 2010

Versie:

Definitief

Rapportnaam:

Gedragscode Flora- en faunawet

pagina 69

- **Gedragscode Provinciale Infrastructuur**, BTL Planburo B.V., Oisterwijk, 22 februari 2006.
- **Habitatrichtlijn**, Richtlijn 92/43/EEG.
- **Handleiding Broedvogel Monitoring Project** (Broedvogelinventarisatie in proefvlakken), van Dijk A.J., SOVON Vogelonderzoek Nederland, Beek-Ubbergen, 2004.
- **Internet**, www.waarneming.nl & <http://home.tiscali.nl/elzerman/vwgban.html>.
- **Natuurbeschermingswet**, wijziging van de Natuurbeschermingswet 1998 in verband met Europeesrechtelijke verplichting, Stb. 2005, 195.
- **Methodiek en richtlijnen voor verspreidingsonderzoek naar bittervoorn, kleine modderkruiper en grote modderkruiper**, Spikmans, F., T. de Jong, F.G.W.A. Ottburg & J. Kranenbarg, Stichting RAVON, Nijmegen, 2008.
- **Vogelrichtlijn**, Richtlijn 79/409/EEG.
- **Werkatlas verspreiding zoogdieren in Zuid-Holland 2000-2008**, Stichting Zoogdierwerkgroep Zuid-Holland, Delft, 2008.

Bijlage 1: Achtergronden Flora- en faunawet en gedragscode

De Flora- en faunawet beoogt de bescherming van de in het wild levende planten en dieren. Dit gebeurt onder meer door middel van:

- enkele verbodsbepalingen
- een algemene zorgplicht

Voor de verbodsbepalingen kent de Flora- en faunawet zowel vrijstellingsmogelijkheden als een ontheffingsplicht. Ontheffingen en vrijstellingen worden alleen verleend indien werkzaamheden geen afbreuk doen aan de duurzame instandhouding van de betreffende planten- of dierpopulatie(s). Voor soorten uit tabel 3 (bijlage IV van de Habitatrictlijn en de bij het 'Besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten' aangewezen soorten) geldt de vrijstelling uitsluitend ingeval er sprake is van bestendig beheer en onderhoud. Wanneer sprake is van ruimtelijke ontwikkelingen en inrichtingen dient voor deze beschermde soorten ontheffing aangevraagd te worden, als er sprake is van het overtreden van de verbodsbepalingen. Dit geldt ook voor de (jaarrond) beschermde vogels.

Verbodsbepalingen

Onderstaand overzicht geeft een beeld van de belangrijkste verbodsbepalingen uit de Flora- en faunawet

Artikel 8.

Het is verboden planten, behorende tot een beschermde inheemse plantensoort, te plukken, te verzamelen, af te snijden, uit te steken, te vernielen, te beschadigen, te ontwortelen of op enigerlei andere wijze van hun groeiplaats te verwijderen.

Artikel 9.

Het is verboden dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te doden, te verwonden, te vangen, te bemachtigen of met het oog daarop op te sporen.

Artikel 10.

Het is verboden dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, opzettelijk te verontrusten.

Artikel 11.

Het is verboden nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te beschadigen, te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren.

Artikel 12.

Het is verboden eieren van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te zoeken, te rapen, uit het nest te nemen, te beschadigen of te vernielen.

Artikel 13.

Voor de overige (tabel 2) en streng (tabel 3) beschermde soorten geldt een vrijstelling van de verboden 8, 9, 11 en 12 mits gehandeld wordt volgens een door de Minister goedgekeurde gedragscode.

Vrijstelling van verbodsbepaling 10 (opzettelijk verontrusten) voor de soorten van bijlage 1 van het Vrijstellingsbesluit en bijlage IV van de Habitatrichtlijn (met andere woorden de streng beschermde soorten) is niet opgenomen. Dit heeft voornamelijk een wetstechnische achtergrond. Opzettelijke verontrusting van dieren van die soorten is dus niet toegestaan. Om zoveel mogelijk te waarborgen dat geen opzettelijke verontrusting kan plaatsvinden bij de werkzaamheden, besteedt deze gedragscode bijzondere aandacht aan het zorgvuldig handelen met betrekking tot de betreffende soorten.

Algemene zorgplicht

De Flora- en faunawet spreekt daarnaast, voor alle planten en dieren van een 'algemene zorgplicht' (artikel 2), welke in de wet als volgt is omschreven

Artikel 2.

1. Een ieder neemt voldoende zorg in acht voor de in het wild levende

dieren en planten, alsmede voor hun directe leefomgeving.

2. De zorg, bedoeld in het eerste lid, houdt in ieder geval in dat een ieder die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten gevolgen voor flora of fauna kunnen worden veroorzaakt, verplicht is dergelijk handelen achterwege te laten voorzover zulks in redelijkheid kan worden gevergd, dan wel alle maatregelen te nemen die redelijkerwijs van hem kunnen worden gevergd teneinde die gevolgen te voorkomen of, voorzover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen, deze zoveel mogelijk te beperken of ongedaan te maken.

Deze zorgplicht heeft dus een bredere invloed dan de verbodsbepalingen, omdat:

- *onder de zorgplicht worden alle in het wild levende planten en dieren beschermd, terwijl enkel de beschermde soorten binnen de verbodsbepalingen worden genoemd;*
- *de verbodsbepalingen zijn gekoppeld aan handelingen of maatregelen, terwijl de zorgplicht ook het achterwege laten van maatregelen omvat.*

Bijlage 2: Overzicht algemeen beschermde soorten

In tabel 1 van het 'Besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten' is een aantal soorten opgenomen waarvoor in beginsel een vrijstelling geldt, mits er voldoende algemene voorzorgsmaatregelen worden genomen.

Tabel 1: Algemene soorten

Zoogdieren

aardmuis	Microtus agrestis
bosmuis	Apodemus sylvaticus
dwergmuis	Micromys minutus
bunzing	Mustela putorius
dwergpspitsmuis	Sorex minutus
egel	Erinaceus europeus
gewone bosspitsmuis	Sorex araneus
haas	Lepus europeus
hermelijn	Mustela erminea
huisspitsmuis	Crocidura russula
konijn	Oryctolagus cuniculus
mol	Talpa europea
ondergrondse woelmuis	Pitymys subterraneus
ree	Capreolus capreolus
rosse woelmuis	Clethrionomys glareolus
tweekleurige bosspitsmuis	Sorex coronatus
veldmuis	Microtus arvalis
vos	Vulpes vulpes
wezel	Mustela nivalis
woelrat	Arvicola terrestris

Reptielen en amfibieën

bruine kikker	Rana temporaria
gewone pad	Bufo bufo
middelste groene kikker	Rana esculenta
kleine watersalamander	Triturus vulgaris
meerkikker	Rana ridibunda

Mieren

behaarde rode bosmier	Formica rufa
kale rode bosmier	Formica polyctena
stronkmier	Formica truncorum
zwartrugbosmier	Formica pratensis

Slakken

wijngaardslak	Helix pomatia
---------------	---------------

Vaatplanten

aardaker	Lathyrus tuberosus
akkerklokje	Campanula rapunculoides
brede wespenorchis	Epipactis helleborine
breed klokje	Campanula latifolia
dotterbloem ¹	Caltha palustris
gewone vogelmelk	Ornithogalum umbellatum
grasklokje	Campanula rotundifolia
grote kaardenbol	Dipsacus fullonum
kleine maagdenpalm	Vinca minor
knikkende vogelmelk	Ornithogalum nutans
koningsvaren	Osmunda regalis
slanke sleutelbloem	Primula elatior
zwanebloem	Butomus umbellatus

¹m.u.v. spindotterbloem

Auteur:

W.M. Goudzwaard (Planvorm-
ing)

Datum:

Maart 2010

Versie:

Definitief

Rapportnaam:

Gedragscode Flora- en
faunawet

Bijlage 3: Soorten waarop de gedragscode betrekking heeft

Deze gedragscode heeft betrekking op de in de tabel 2 en 3 van het 'Besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten' opgenomen soorten. De soorten met een * staan op de Rode Lijst van 2004.

Tabel 2: Overige

Zoogdieren

damhert*	Dama dama
edelhert	Cervus elaphus
eekhoorn	Sciurus vulgaris
grijze zeehond*	Halichoerus grypus
grote bosmuis*	Apodemus flavicollis
steenmarter	Martes foina
wild zwijn	Sus scrofa

Reptielen en amfibie-

alpenwatersalamander	Triturus alpestris
levendbarende hagedis	Lacerta vivipara

Dagvlinders

moerasparelmoervlinder*	Euphydryas aurinia
Vals heideblauwtje*	Lycaeides idas

Vissen

bermpje	Noemacheilus barbatulus
kleine modderkruiper	Cobitis taenia
meerval	Silurus glanis
rivierdonderpad	Cottus gobio

Vaatplanten

aangebrande orchis*	Orchis ustulata
aapjesorchis*	Orchis simia
beenbreek*	Narthecium ossifragum
bergklokje	Campanula rhomboidalis
bergnachtorchis*	Platanthera chlorantha
bijenorchis	Ophrys apifera
blaasvaren*	Cystopteris fragilis
blauwe zeedistel	Eryngium maritimum
bleek bosvogeltje*	Cephalanthera damasonium
bokkenorchis*	Himantoglossum hircinum
brede orchis*	Dactylorhiza majalis majalis
bruinrode wespenorchis*	Epipactis atrorubens
daslook	Allium ursinum
dennenorchis*	Goodyera repens
duitse gentiaan*	Gentianella germanica
franjugentiaan*	Gentianella ciliata
geelgroene wespenorchis*	Epipactis muelleri
gele helmbloem	Pseudofumaria lutea
gevlekte orchis*	Dactylorhiza maculata
groene nachtorchis*	Coeloglossum viride
groensteel*	Asplenium viride
grote keverorchis*	Listera ovata
grote muggenorchis*	Gymnadenia conopsea
gulden sleutelbloem*	Primula veris
harlekijn*	Orchis morio
herfstschroeforchis*	Spiranthes spiralis
hondskruid*	Anacamptis pyramidalis
honingorchis*	Herminium monorchis
jeneverbes*	Juniperus communis
klein glaskruid	Parietaria judaica
kleine keverorchis*	Listera cordata
kleine zonnedaauw*	Drosera intermedia

koraalwortel*	Corallorhiza trifida
kruisbladgentiaan*	Gentiana cruciata
lange ereprijs	Veronica longifolia
lange zonnedaauw*	Drosera anglica
mannetjesorchis*	Orchis mascula
maretak	Viscum album
moeraswespenorchis*	Epipactis palustris
muurbloem*	Erysimum cheiri
parnassia*	Parnassia palustris
pijlscheefkelk*	Arabis hirsuto sagittata
poppenorchis*	Aceras anthropophorum
prachtklokje	Campanula persicifolia
purperorchis*	Orchis purpurea
rapunzelklokje*	Campanula rapunculus
rechte driehoeksvaren*	Gymnocarpium robertianum
rietorchis	Dactylorhiza majalis prae-
ronde zonnedaauw*	Drosera rotundifolia
rood bosvogeltje*	Cephalanthera rubra
ruig klokje	Campanula trachelium
schubvaren*	Ceterach officinarum
slanke gentiaan*	Gentianella amarella
soldaatje*	Orchis militaris
spaanse ruiter*	Cirsium dissectum
steenanjer*	Dianthus deltoides
steenbreekvaren	Asplenium trichomanes
stengelloze sleutel-	Primula vulgaris
stengelomvattend haviks-	Hieracium amplexicaule
stijf hardgras*	Catapodium rigidum
tongvaren	Asplenium scolopendrium
valkruid*	Arnica montana
veenmosorchis*	Hammarbya paludosa
veldgentiaan*	Gentianella campestris
veldsalie*	Salvia pratensis
vleeskleurige orchis*	Dactylorhiza incarnata
vliegenorchis*	Ophrys insectifera
vogelnestje*	Neottia nidus-avis
voorjaarsadonis	Adonis vernalis
wantsenorchis*	Orchis coriophora
waterdrieblad*	Menyanthes trifoliata
weideklokje*	Campanula patula
welriekende nachtorchis*	Platanthera bifolia
wilde gagel*	Myrica gale
wilde herfsttijloos	Colchicum autumnale
wilde kievitsbloem*	Fritillaria meleagris
wilde marjolein	Origanum vulgare
wit bosvogeltje*	Cephalanthera longifolia
witte muggenorchis*	Pseudorchis albida
zinkviooltje*	Viola lutea calaminaria
zomerklokje*	Leucojum aestivum
zwartsteel	Asplenium adiantum-nigrum

Kevers

vliegend hert	Lucanus cervus
---------------	----------------

Kreeftachtigen

Auteur:	Datum:	Versie:	Rapportnaam:
W.M. Goudzwaard (Planvorm- ing)	Maart 2010	Definitief	Gedragscode Flora- en faunawet

klokjesgentiaan*
kluwenklokje*

Gentiana pneumonanthe
Campanula glomerata

rivierkreeft

Astacus astacus

Tabel 3: Soorten bijlage 1 'Besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten/bijlage IV HB

Bijlage 1 'Besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten'

Zoogdieren

das
boomarter*
eikelmuis*
gewone zeehond*
veldspitsmuis*
waterspitsmuis*

Meles meles
Martes martes
Eliomys quercinus
Phoca vitulina
Crociodura leucodon
Neomys fodiens

Reptielen en amfibieën

adder*
hazelworm*
ringslang*
vinpootsalamander*
vuursalamander*

Vipera berus
Anguis fragilis
Natrix natrix
Triturus helveticus
Salamandra salamandra

Vissen

beekprik*
bittervoorn*
elrits*
gestippelde alver*
grote modderkruiper*
rivierprik

Lampetra planeri
Rhodeus cericeus
Phoxinus phoxinus
Alburnoides bipunctatus
Misgurnus fossilis
Lampetra fluviatilis

Bijlage IV Habitat- Zoogdieren

baardvleermuis
bechstein's vleermuis*
bever*
bosvleermuis
brandt's vleermuis*
bruinvis*
euraziatische lynx
franjestaat*
gewone dolfijn
gewone dwergvleermuis
gewone grootoorvleermuis
grijze grootoorvleermuis*
grote hoefijzerneus
hamster*
hazelmuis*
ingekorven vleermuis*
kleine dwergvleermuis
kleine hoefijzerneus*
laatvlieger
meervleermuis
mopsvleermuis
nathusius' dwergvleermuis
noordse woelmuis*
otter*
rosse vleermuis
tuimelaar*
tweekleurige vleermuis
vale vleermuis*
watervleermuis
wilde kat
witflankdolfijn
witsnuitdolfijn

Myotis mystacinus
Myotis bechsteinii
Castor fiber
Nyctalus leisleri
Myotis brandtii
Phocoena phocoena
Lynx lynx
Myotis nattereri
Delphinus delphis
Pipistrellus pipistrellus
Plecotus auritus
Plecotus austriacus
Rhinolophus ferrumequinum
Cricetus cricetus
Muscardinus avellanarius
Myotis emarginatus
Pipistrellus pygmaeus
Rhinolophus hipposideros
Eptesicus serotinus
Myotis dasycneme
Barbastella barbastellus
Pipistrellus nathusii
Microtus oeconomus
Lutra lutra
Nyctalus noctula
Tursiops truncatus
Vespertilio murinus
Myotis myotis
Myotis daubentonii
Felis silvestris
Lagenorhynchus acutus
Lagenorhynchus albiros-

Dagvlinders

bruin dikkopje*
dwergblauwtje*
dwergdikkopje*
groot geaderd witje*
grote ijsvogelvlinder*
heideblauwtje*
iepepage*
kalkgraslanddikkopje*
keizersmantel*
klaverblauwtje*
purperstreepparelmoervlinder*
rode vuurvlinder*
rouwmantel*
tweekleurig hooibeestje*
veenbesparelmoervlinder*
veenhooibeestje*
veldparelmoervlinder*
woudparelmoervlinder*
zilvervlek*

Erynnis tages
Cupido minimus
Thymelicus acteon
Aporia crataegi
Limenitis populi
Plebejus argus
Strymonidia w-album
Spialia sertorius
Argynnis paphia
Cyaniris semiargus
Brenthis ino
Palaeochrysophanus hippot-
Nymphalis antiopa
Coenonympha arcania
Bolaria aquilonais
Coenonympha tullia
Melitaea cinxia
Melitaea diamina
Clossiana euphrosyne

Vaatplanten

groot zeegras*
Zostera marina

Kevers

brede geelrandwaterroofkever
gestreepte waterroofkever
heldenbok
juchtleerkever

Dytiscus latissimus
Graphoderus bilineatus
Cerambyx cerdo
Osmoderma eremita

Dagvlinders

donker pimperlblauwtje*
grote vuurvlinder*
pimperlblauwtje*
tijmblauwtje*
zilverstreephooibeestje*

Maculinea nausithous
Lycaena dispar
Maculinea teleius
Maculinea arion
Coenonympha hero

Libellen

bronslibel
gaffellibel*
gevlekte witsnuitlibel*
groene glazenmaker*
noordse winterjuffer*
oostelijke witsnuitlibel*
rivierrombout*
sierlijke witsnuitlibel*

Oxygastra curtisii
Ophiogomphus cecilia
Leucorrhinia pectoralis
Aeshna viridis
Sympecma paedisca
Leucorrhinia albifrons
Stylurus flavipes
Leucorrhinia caudalis

Vissen

houting
steur*

Conegonus oxyrrhynchus
Acipenser sturio

Vaatplanten

drijvende waterweegbree*
groenknolorchis*
kruipend moerasscherm*
zomerschroeforchis*

Luronium natans
Liparis loeselii
Apium repens
Spiranthes aestivalis

Auteur:
W.M. Goudzwaard (Planvorm-
ing)

Datum:
Maart 2010

Versie:
Definitief

Rapportnaam:
Gedragscode Flora- en
faunawet

Reptielen en amfibieën

boomkikker*	Hyla arborea	poelkikker*	Rana lessonae
geelbuikvuurpad*	Bombina variegata	rugstreeppad	Bufo calamita
gladde slang*	Coronella austriacus	vroedmeesterpad*	Alytes obstetricans
heikikker*	Rana arvalis	zandhagedis*	Lacerta agilis
kamsalamander*	Triturus cristatus		
knoflookpad*	Pelobates fuscus	Tweekleppigen	
muurhagedis*	Podarcis muralis	bataafse stroommossel*	Unio crassus

Auteur:

W.M. Goudzwaard (Planvorm-
ing)

Datum:

Maart 2010

Versie:

Definitief

Rapportnaam:

Gedragscode Flora- en
faunawet

Auteur:

W.M. Goudzwaard (Planvorm-
ing)

Datum:

Maart 2010

Versie:

Definitief

Rapportnaam:

Gedragscode Flora- en
faunawet

Bijlage 4: Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten

Algemene gegevens per soort		Gegevens per soort bij ruimtelijke in-greep							
Vogels die sinds 1973 voorkomen als broedvogel in Nederland	Aantal broedparen (SOVON broedvogelatlas 2002)	Koloniebroeder	Aanwezig in bebouwde omgeving	Aanwezig in (beschermde) natuurgebieden	Categorie vaste nesten (zie 'Uitleg aangepaste beoordeling ontheffing ruimtelijke ingrepen')	Hoe groot is de kans dat de soort wordt aangetroffen tijdens het project	Heeft de soort voldoende gelegenheid om zelfstandig een <i>natuurlijk</i> alternatief nest te vinden?	Is er voldoende mogelijkheid om met succes een <i>kunstmatig</i> alternatief nest aan te bieden	Welke actie is mogelijk? Bijvoorbeeld: buiten de broedtijd mitigerende maatregelen treffen, ontheffing aanvragen of iets anders
Boomvalk	750-1.000	nee	nee	ja	4	ja / nee	ja / nee		
Buizerd	8.000-10.000	nee	nee	ja	4	ja / nee	ja / nee		
Gierzwaluw	30.000-60.000	nee	ja	nee	2	ja / nee	ja / nee		
Grote gele kwikstaart	240-300	nee	nee	ja	3	ja / nee	ja / nee		
Havik	2000	nee	nee	ja	4	ja / nee	ja / nee		
Huismus	500.000-1.000.000	ja	ja	nee	2	ja / nee	ja / nee		
Kerkuil	1750	nee	ja	nee	3	ja / nee	ja / nee		
Oehoe	3	nee	nee	ja	3	ja / nee	ja / nee		
Oievaar	400	nee	ja	nee	3	ja / nee	ja / nee		
Ransuil	5.000	nee	nee	ja	4	ja / nee	ja / nee		
Roek	60.000-65.000	ja	ja	nee	2	ja / nee	ja / nee		
Slechtvalk	8-10	nee	ja	ja	3	ja / nee	ja / nee		
Sperwer	4.500	nee	nee	ja	4	ja / nee	ja / nee		
Steenuil	6.000	nee	ja	nee	1	ja / nee	ja / nee		
Wespendief	700	nee	nee	ja	4	ja / nee	ja / nee		
Zwarte wouw	0-1 (onregelmatig)	nee	nee	ja	4	ja / nee	ja / nee		
Niet jaarrond beschermd, inventarisatie wel gewenst									
Blauwe reiger	10.000-13.000	ja	ja	ja	5	ja /	ja /		

							nee	nee
							ja /	ja /
Boerenzwaluw	100.000-200.000	nee	ja	nee	5		nee	nee
							ja /	ja /
Bonte vliegenvanger	14.000-18.000	nee	ja	ja	5		nee	nee
							ja /	ja /
Boomklever	16.000-20.000	nee	ja	ja	5		nee	nee
							ja /	ja /
Boomkruiper	80.000-120.000	nee	ja	ja	5		nee	nee
							ja /	ja /
Bosuul	5.000	nee	nee	ja	5		nee	nee
							ja /	ja /
Brilduiker	15-20	nee	nee	ja	5		nee	nee
							ja /	ja /
Draaihals	50-65	nee	nee	ja	5		nee	nee
							ja /	ja /
Eidereend	8.000-10.000	nee	nee	ja	5		nee	nee
							ja /	ja /
Ekster	40.000-60.000	nee	ja	nee	5		nee	nee
							ja /	ja /
Gekraagde roodstaart	23.000-30.000	nee	ja	ja	5		nee	nee
							ja /	ja /
Glanskop	12.000-15.000	nee	ja	ja	5		nee	nee
							ja /	ja /
Grauwe vliegenvanger	20.000-30.000	nee	ja	ja	5		nee	nee
							ja /	ja /
Groene specht	6.000-7.500	nee	nee	ja	5		nee	nee
							ja /	ja /
Grote bonte specht	55.000-65.000	nee	nee	ja	5		nee	nee
							ja /	ja /
Hop	0-1	nee	nee	ja	5		nee	nee
							ja /	ja /
Huiszwaluw	110.000-125.000	nee	ja	nee	5		nee	nee
							ja /	ja /
IJsvogel	300-400	nee	nee	ja	5		nee	nee
							ja /	ja /
Kleine bonte specht	4.500-5.500	nee	nee	ja	5		nee	nee
							ja /	ja /
Kleine vliegenvanger	onregelmatig	nee	ja	ja	5		nee	nee
							ja /	ja /
Koolmees	500.000-600.000	nee	ja	ja	5		nee	nee
							ja /	ja /
Kortsnavelboomkruiper	75-100	nee	ja	ja	5		nee	nee
							ja /	ja /
Oeverzwaluw	18.000-32.000	nee	ja	ja	5		nee	nee
							ja /	ja /
Pimpelmees	125.000-200.000	nee	ja	ja	5		nee	nee
							ja /	ja /
Raaf	60	nee	nee	ja	5		nee	nee
							ja /	ja /
Ruigpootuil	1	nee	nee	ja	5		nee	nee
							ja /	ja /
Spreeuw	500.000-900.000	nee	ja	ja	5		nee	nee
							ja /	ja /
Tapuit	600-800	nee	nee	ja	5		nee	nee
							ja /	ja /
Torenvalk	5.000-7.500	nee	ja	ja	5		nee	nee
							ja /	ja /
Zeearend	1	nee	nee	ja	5		nee	nee

Zwarte kraai	70.000-100.000	nee	ja	ja	5	ja / nee	ja / nee
Zwarte mees	30.000-40.000	nee	ja	ja	5	ja / nee	ja / nee
Zwarte roodstaart	27.000-37.000	nee	ja	ja	5	ja / nee	ja / nee
Zwarte specht	1.100-1.600	nee	nee	ja	5	ja / nee	ja / nee

NB: originelen van deze lijst (die ingevuld moet worden voor het aanvragen van een ontheffing) zijn verkrijgbaar bij de opsteller van deze gedragscode of op www.minlnv.nl/loket.

Auteur:

W.M. Goudzwaard (Planvorming)

Datum:

Maart 2010

Versie:

Definitief

Rapportnaam:

Gedragscode Flora- en faunawet

Bijlage 5: Inventarisatiemethoden

De verspreidingsgegevens van flora- en fauna worden geïnventariseerd op basis van standaardmethoden van de Particuliere Gegevensbeherende Organisaties (PGO's*) zoals FLORON, RAVON, SOVON, e.d. De in deze bijlage genoemde methoden zijn grotendeels gebaseerd op deze standaardmethoden. De genoemde soorten behoeven alleen te worden geïnventariseerd als op basis van de aanwezige biotopen het voorkomen van de soort kan worden verwacht (zie hoofdstuk 3).

Vogels

Om te bepalen of en waar vogelsoorten voorkomen die op de Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten staan (zie bijlage 4), moet op de betreffende locatie minimaal 5 ochtend- of dagbezoeken en 1 avond- of nachtbezoek worden gebracht. De periode maart - juli is de beste tijd voor het uitvoeren van de inventarisatie, terwijl het inventariseren van jaarrond beschermde nesten ook buiten voornoemde periode kan plaatsvinden. Tussen de verschillende bezoeken zit minimaal tien kalenderdagen. Voor het inventariseren van zangvogels is het van belang dat men voor zonsopgang op de te onderzoeken locatie aanwezig is. Voor niet-zangvogels is dit niet noodzakelijk en kan de locatie bezocht worden in de morgen of middag. De inventarisatie tijdens de ochtend- of dagbezoeken vindt plaats door het noteren van waarnemingen die op broeden of een territorium duiden (zang, paar, balts, alarm, ouders met voer of nest). Het gebruik van een geluidsrecorder om vogels te activeren tot zang of roep, wordt in de regel beperkt tot avond- of nachtbezoeken en tot enkele soorten (rallen, kwartels, uilen, nachtzwaluw en draaihals). Voor zowel de ochtend-/dagbezoeken als de avond-/nachtbezoeken geldt dat geen handelingen mogen worden gedaan die in strijd zijn met de richtlijnen zoals zijn opgenomen in de Handleiding Broedvogel Monitoring Project van SOVON Vogelonderzoek Nederland.

Vissen

Voor het vaststellen van beschermde soorten, zoals de kleine modderkruiper, in watergangen kan volstaan worden met een eenmalige, uitgebreide bemonstering. Daarbij wordt gebruik gemaakt van steek-/schepnetten, zegen/sleepnetten, fuiken of electrovisapparaten. De keuze van de vangstmethode is niet alleen afhankelijk van de diepte en/of breedte van de watergang. Ook factoren als bodemsamenstelling en de aanwezigheid van structurelementen (vegetatie, dood hout, stenen) kunnen bepalend voor de wijze waarop de vissen worden gevangen.

Flora

Voor het inventariseren van de plantengroei in een gebied zijn diverse methoden in gebruik. Welke methode wordt toegepast is onder andere afhankelijk van het doel van het onderzoek en de omvang van het te inventariseren gebied in combinatie met de beschikbare tijd. Gezien het beperkt voorkomen van het aantal en oppervlak beschermde planten in Barendrecht, kan worden volstaan met een eenmalig veldbezoek in de

maanden juni en juli, teneinde de aanwezigheid en verspreiding van beschermde soorten vast te stellen.

Zoogdieren

Voor het inventariseren van zoogdieren kunnen verschillende methoden worden gehanteerd. Bij kleine zoogdieren (muizen, marterachtigen, e.d.) zijn het uitleggen van platen (sporen/poot-afdrukken) en het gebruiken van inloopbuisjes en inloopvallen goede inventarisatiemethoden. Bij inloopbuisjes worden de achterblijvende keutels onderzocht op de aanwezigheid van (aquatische) prooidiersoorten, zodat kan worden vastgesteld welk dier in het buisje aanwezig is geweest. Bij inloopvallen bestaat de inventarisatie uit het direct waarnemen van het gevangen dier. Inventarisatie van grotere zoogdieren (van haasachtigen tot hertachtigen) vindt plaats door directe waarneming in het veld. De meest gunstige periode of jaargetijde voor het inventariseren van zowel kleine als grote zoogdieren is per soort verschillend.

Vleermuizen

Zoals bij elke vorm van inventarisatie is het bij onderzoek naar vleermuizen zeer belangrijk om vooraf te weten wat met het onderzoek wordt beoogd. Dit is namelijk bepalend voor de periode waarin het onderzoek moet worden uitgevoerd.

Over het algemeen richt het onderzoek naar vleermuizen zich voornamelijk op het voorkomen van verblijvende, foeragerende en langstreckende exemplaren. Daarvoor wordt in de eerste plaats een gebied meestal bij daglicht onderzocht op eventuele (dag)verblijfplaatsen. Hoewel de vleermuizen dan meestentijds niet actief zijn, kunnen bomen en gebouwen wel worden beoordeeld op hun potentiële geschiktheid als (tijdelijke) verblijfplaats. Dergelijke onderzoeken kunnen jaarrond plaatsvinden. Als is vastgesteld dat er vleermuizen voorkomen, behoort een nachtelijke inventarisatie te worden uitgevoerd, met een zogenaamde batdetector. Dit is een apparaat dat de voor het menselijk oor niet waarneembare geluiden van vleermuizen kan opvangen en tevens hoorbaar kan maken. Op basis van die geluiden kunnen vleermuizen worden gelokaliseerd en veelal ook gedetermineerd. Door een gebied meerdere malen en op verschillende tijden in de periode mei-september te bezoeken, ontstaat een goed beeld van de aanwezige soorten en hun (zomer)verblijfplaatsen, paarplaatsen, foerageergebieden en vliegroutes. Dergelijke onderzoeken dienen plaats te vinden onder goede weersomstandigheden (weinig wind, geen/weinig neerslag en voldoende temperatuur).

Vanwege hun verborgen levenswijze is de aanwezigheid van vleermuizen vaak moeilijk vast te stellen. Dit geldt zeker voor vleermuizen in winterslaap. De aanwezigheid van vleermuizen is dan alleen vast te stellen als de winterverblijfplaatsen toegankelijk zijn. In sommige gevallen kunnen moeilijk toegankelijke ruimte worden afgezocht met een endoscoop op prooiresten (bijv. vleugels van vlinders), uitwerpselen en vleermuizen. Vanzelfsprekend wordt onderzoek naar winterverblijven uitgevoerd in de periode van winterslaap (half oktober - half maart).

Amfibieën en reptielen

Het inventariseren van herpetofauna wordt conform de RAVON-richtlijnen uitgevoerd. Bij voorkeur wordt in 4 rondes geïnventariseerd in de maanden maart tot en met juni. Voor amfibieën is het verstandig om 2 inventarisa-

tierondes 's avonds te plannen, zodat roepende dieren goed zijn waar te nemen en kleine wateren met een zaklamp kunnen worden geïnventariseerd. Overdag kan de aanwezigheid van herpetofauna worden vastgesteld door te zoeken naar eieren, larven of volwassen dieren. Mogelijke voortplantingswateren worden bemonsterd met een schepnet. Erg belangrijk zijn de weersomstandigheden waaronder de inventarisatie wordt uitgevoerd. Reptielen zijn namelijk alleen actief bij droog en zonnig weer, terwijl amfibieën onder verschillende omstandigheden te vinden zijn.

Vlinders

Voor inventarisatie van vlinders wordt onderscheid gemaakt in dag- en nachtvlinders. Dagvlinders kunnen worden geïnventariseerd door rustig door het te onderzoeken gebied te wandelen en bloemen af te zoeken naar foeragerende vlinders. Op vegetatie rustende of vliegende dagvlinders kunnen met behulp van een schepnet worden gevangen en gedetermineerd. Dit geldt ook voor dagactieve nachtvlinders. De kans om overdag nachtvlinders te vinden, is het grootst op warme en windstille dagen.

De meeste nachtvlinders worden echter op moment van schemering actief. Gewapend met een zaklantaarn kan de inventarisatie en determinatie worden uitgevoerd. Door bij het waarnemen van foeragerende rupsen deze mee te nemen en op te kweken, kan ook vrij gemakkelijk worden vastgesteld welke vlindersoort waar voorkomt. Daarbij worden veel nachtvlinders in sterke mate aangetrokken door zoete substanties, zoals sap van bloedende bomen en rottend fruit. Met dit in het achterhoofd kunnen allerlei mengsels op basis van (suiker)stroop worden gemaakt, die gebruikt kunnen worden om vlinders te lokken. Deze activiteit staat bekend als 'stropen' of 'smeren'. Ook het werken met wijntouwen is een manier van inventariseren. Hierbij wordt een stuk touw van ongeveer één meter lang doordrenkt met een oplossing van rode wijn en witte suiker. Het touw wordt daarna in de schemering in een boom of struik gehangen.

Een hele andere (eenvoudige) manier om nachtvlinders te lokken is het werken met licht. Deze methode is ontleend aan de eigenschap van nachtvlinders om op allerlei lichtbronnen af te vliegen en door het felle licht gedesoriënteerd te raken. Om de vlinders goed te kunnen bekijken wordt vaak een wit laken op de grond gelegd of verticaal tegen een stellage gespannen. Tegen deze witte achtergrond gaan de vlinders rustig zitten en zij ze goed te zien en of te determineren. Ook wordt veel gewerkt met lichtvallen, waarbij een lamp is geplaatst boven een soort trechtersvormige vak, die losjes gevuld is met bijvoorbeeld lege eierdozen. De vlinders die op het licht afkomen, vallen in de bak, zoeken een plekje en kunnen dan de volgende ochtend rustig worden bekeken.

Uitvoering

Iedere inventarisatie dient te worden uitgevoerd door of onder (bege)leiding van een deskundige. Het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit verstaat onder een deskundige: een persoon die voor de situatie en soorten ten aanzien waarvan hij of zij gevraagd is te adviseren en/of te begeleiden, aantoonbare ervaring en kennis heeft op het gebied van soortspecifieke ecologie. De ervaring en kennis dient te zijn opgedaan doordat de deskundige:

- op HBO-, dan wel universitair niveau een opleiding heeft genoten met als zwaartepunt (Nederlandse) ecologie; en/of

- als ecooloog werkzaam is voor een ecologisch adviesbureau (bijvoorbeeld een bureau welke is aangesloten bij het Netwerk Groene Bureaus); en/of
- zich aantoonbaar actief inzet op het gebied van de soortenbescherming en is aangesloten bij en werkzaam voor de daarvoor in Nederland bestaande organisaties (bijvoorbeeld Zoogdiervereniging, RAVON, Stichting Das en Boom, Vogelbescherming Nederland, Vlinderstichting, Natuurhistorisch Genootschap, KNNV, NJN, IVN, EIS Nederland, FLORON, SOVON, STONE, Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten, De Landschappen en Stichting Beheer Natuur en Landelijk gebied); en/of
- zich aantoonbaar actief inzet op het gebied van de soortenmonitoring en/of -bescherming.

Auteur:

W.M. Goudzwaard (Planvorming)

Datum:

Maart 2010

Versie:

Definitief

Rapportnaam:

Gedragscode Flora- en faunawet

-

Auteur:

W.M. Goudzwaard (Planvorm-
ing)

Datum:

Maart 2010

Versie:

Definitief

Rapportnaam:

Gedragscode Flora- en
faunawet

Bijlage 6: Definities

- **Algemene Inspectiedienst (AID)**

De Algemene Inspectiedienst (AID) is de controle- en opsporingsdienst van het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit. Behalve met de controle op bijv. de Bestrijdingsmiddelenwetgeving, de Meststoffenwetgeving en de Visserijwet, is deze dienst ook belast met de controle en de opsporing in het kader van de Flora- en faunawet. Het telefoonnummer van de meldkamer van de Algemene Inspectiedienst is 045 - 546 62 30.

- **Algemene Maatregel van Bestuur (AMvB)**

Nadere uitwerking van een wet(sartikel).

- **Bestek**

Een bestek is een complete omschrijving en beschrijving van een uit te voeren werk, inclusief de bij het werk horende bestektekening en werktekeningen én inclusief de van toepassing zijnde administratie en wettelijke regelingen en bepalingen.

- **Biodiversiteit**

Variatie onder levende organismen, afkomstig uit zeer uiteenlopende gebieden (zoals land, zee en zoet water) en van de ecologische systemen waarvan zij deel uitmaken. Dit omvat zowel diversiteit binnen de soort, tussen soorten als van ecosystemen.

- **Biotoop**

Zie Habitat

- **Biotooptoets**

Een biotooptoets is een middel om op korte termijn een inschatting te maken van de ecologische kwaliteiten van een gebied. Bij een biotooptoets worden aangetroffen beschermde soorten geregistreerd en worden de eisen die soorten en soortgroepen aan hun leefomgeving stellen met betrekking tot schuil- en verblijfplaatsen, winterverblijven en voedselgebieden, vergeleken en getoetst met de situatie in het veld. Op deze manier wordt ook de geschiktheid van een gebied meegenomen, voor flora en fauna die mogelijk in het plangebied voorkomen, maar die niet tijdens het veldbezoek zijn waargenomen.

- **Broedseizoen**

Vaak is de grove lijn dat het broedseizoen duurt van 15 maart tot en met 15 juli, omdat met name in deze periode veel vogels broeden. De bescherming van de vogels is echter niet gebaseerd op een datum, maar op het daadwerkelijke broedseizoen. Dat kan ook al voor 15 maart of na 15 juli zijn. Het broedseizoen begint namelijk niet pas wanneer de eieren zijn gelegd, maar gaat al van start met de paarvorming, territoriumafbakening en het bouwen van nesten.

- **Dienst Regelingen**

De Dienst Regelingen van het Ministerie van LNV is een uitvoeringsorganisatie van Europese en nationale regelingen. Zij streeft naar een effectieve en klantgerichte uitvoering van overheidsregelingen. Ook verzorgt zij vergunningsregelingen, waaronder ook vergunningen in het kader van de Flora- en faunawet. Het telefoonnummer van de Dienst Regelingen is 0800 - 233 33 22.

- Gunningscriterium

In de aan te besteden bestekken moet een criterium worden genoemd waarop het bestek wordt gegund. Hierbij is keuze uit twee criteria, te weten 'de laagste prijs' en de 'economisch meest voordelige inschrijving'. Is het gunningscriterium de economisch meest voordelige inschrijving, dan kunnen naast de prijs ook andere criteria worden gesteld die variëren al naar gelang de aard van de opdracht (bijv. kwaliteit, plan van aanpak, etc.)

- Habitat

Een habitat omvat de plaatsen waar een bepaald organisme voorkomt, de abiotische en biotische factoren van die plaatsen voldoen aan de eisen en toleranties die het organisme stelt om te kunnen overleven, groeien en voortplanten. Het begrip habitat wordt vaak verward met het begrip biotoop. Echter een biotoop beschrijft het geografische gebied waar een organisme leeft, terwijl een habitat uitgaat van de biotische en abiotische eisen van een organisme.

- Habitatrichtlijn

Europese richtlijn die zowel soorten als hun habitats beschermt. Vogels worden niet door deze richtlijn beschermd, maar door de Vogelrichtlijn.

- Natuurkalender

Een natuurkalender geeft gedetailleerde informatie over gevoelige en minder-gevoelige perioden voor afzonderlijke soorten of soortgroepen.

- Ontheffing

Een ontheffing is een besluit waarbij in een individueel concreet geval een uitzondering op een wettelijk verbod wordt gemaakt.

- Particuliere Gegevensbeherende Organisaties (PGO's)

De PGO's zijn elk gespecialiseerd in een groep dieren of planten. Zij beheren databanken met verspreiding- en ecologische gegevens die door enkele duizenden vrijwilligers zijn verzameld. Zij werken daarbij samen met overheden, terreinbeheerders en wetenschappelijke instelling in binnen- en buitenland. De PGO's hebben in de loop der jaren een grote expertise opgebouwd met betrekking tot veldbiologisch onderzoek, de ecologie van de Nederlandse flora en fauna en het beheren en interpreteren van monitorings- en verspreidingsgegevens. Deze expertise stellen zij beschikbaar aan derden. De PGO's hebben een ideële doelstelling en de opbrengst uit opdrachten komt dan ook te goede aan natuurbescherming en nieuwe studies.

- Rode Lijst

Een Rode Lijst is een lijst waarop per land de in hun voortbestaan bedreigde planten- en diersoorten staan. Voor vogels geldt dat op de Rode

Lijst alleen soorten staan die zich in Nederland voortplanten, dus geen overwinterende vogels. De Rode Lijst heeft geen beschermende status, hiervoor is immers de Flora- en faunawet.

- Tabel 1-, 2- of 3 -soorten

Mate waarin een soort in Nederland is beschermd door de Flora- en faunawet. Voor tabel 1-soorten geldt een algemene vrijstelling. Voor tabel 2- en tabel 3-soorten is normaliter een ontheffing van de Flora- en faunawet noodzakelijk. Voor bestendig beheer en onderhoud en bestendig gebruik kan een vrijstelling gelden wanneer men beschikt over een door het Ministerie van LNV goedgekeurde gedragscode en als deze wordt toegepast.

Bij ruimtelijke ontwikkeling moet voor tabel 3-soorten, ook wanneer met beschikt over een goedgekeurde gedragscode, een ontheffing worden aangevraagd.

- Vogelrichtlijn

Europese richtlijn die zowel vogelsoorten als hun habitats beschermt (zie ook Habitatrictlijn)

- Vrijstelling

Een vrijstelling is een algemeen geldende uitzondering op een wettelijk verbod voor een (bepaalde) categorie van gevallen.

- Waardplant

Een waardplant is een plant waarop een organisme (bijv. vlinder) de bestanddelen vindt die nodig zijn voor de groei en vermeerdering van het organisme. De grote brandnetel is bijvoorbeeld de waardplant voor de dagpauwoog en de kleine vos.

- Wezenlijke invloed

Met de term 'wezenlijke invloed' wordt bedoeld op de cruciale negatieve invloed op de soort.

- Zachthoutoobos

Oobos is een bostype dat langs rivieren voorkomt en langdurige overstromingen kan weerstaan. Zachthoutoobos komt voor op de natste plekken en bestaat uit voornamelijk wilgen en populieren. Hardhoutoobos vindt men op de hogere rivieroeveren en bestaat uit eiken, iepen, meidoorns, wilde rozen en zoete kersen.

- Zorgvuldig handelen

Met de term 'zorgvuldig handelen' wordt bedoeld dat een ieder voldoende zorg in acht neemt voor de in het wild levende dieren en planten, alsmede voor hun directe leefomgeving. Deze zorg houdt in ieder geval in dat een ieder die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten gevolgen voor flora of fauna kunnen worden veroorzaakt, verplicht is dergelijk handelen achterwege te laten voorzover zulks in redelijkheid kan worden gevergd, dan wel alle maatregelen te nemen die redelijkerwijs van hem kunnen worden gevergd teneinde die gevolgen te voorkomen of, voorzover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen, deze zoveel mogelijk te beperken of ongedaan te maken.

Auteur:

W.M. Goudzwaard (Planvorm-
ing)

Datum:

Maart 2010

Versie:

Definitief

Rapportnaam:

Gedragscode Flora- en
faunawet

Bijlage 7: Formulier voor vastleggen van inventarisatieresultaten en maatregelen

Locatie van inventarisatie:		Naam inventariseerder:	
Datum inventarisatie:		Handtekening inventariseerder:	
<i>Aangetroffen soort</i>	<i>Aantal</i>	<i>Locatie gemarkeerd op kaart en/of in terrein</i>	<i>Te nemen maatregelen om de soort te ontzien bij de uitvoering van de werkzaamheden</i>
<i>Planten:</i>			
<i>Vleermuizen:</i>			
<i>Overige soorten zoogdieren:</i>			
<i>Vogels met tijdelijke verblijfplaatsen:</i>			
<i>Vogels met vaste verblijfplaatsen:</i>			
<i>Vissen:</i>			
<i>Amfibieën en reptielen:</i>			
<i>Libellen</i>			

Vlinders:			
-----------	--	--	--

** ingevuld formulier opsturen naar de opsteller van deze gedragscode **

Auteur:

W.M. Goudzwaard (Planvorming)

Datum:

Maart 2010

Versie:

Definitief

Rapportnaam:

Gedragscode Flora- en faunawet

Auteur:

W.M. Goudzwaard (Planvorm-
ing)

Datum:

Maart 2010

Versie:

Definitief

Rapportnaam:

Gedragscode Flora- en
faunawet

Bijlage 8: Formulier voor vastleggen van afspraken

Locatie:	Datum:	Projectnaam:
<i>Te sparen elementen:</i>	<i>Locatie gemarkeerd op kaart:</i>	<i>Locatie aangetroffen en gemarkeerd in het veld:</i>
<i>Groeiplaatsen beschermde planten:</i>		
<i>Verblijfplaatsen van vleermuizen (kieren, horen, spleten in bebouwing en bomen):</i>		
<i>Nesten van vogels met een tijdelijke verblijfplaats:</i>		
<i>Nesten van vogels met een vaste verblijfplaats (bijv. spechten, roofvogels, uilen, etc.):</i>		
<i>Andere te sparen elementen:</i>		
<i>Uit te voeren beschermende maatregelen:</i>	<i>Beschermende maatregelen niet, onvoldoende of anders toegepast (in-</i>	

- Afstemmen uitvoeringsdatum op instandhouding van de
 beschermde soorten
- Tijdens werkzaamheden controleren op voorkomen of her-
 vestiging van beschermde soorten
- Beschermde plantensoorten uitsteken, in depot zetten en
 terugplanten
- Minimaal meter afstand houden tot groei-
 plaats be-
 schermde flora
- Opzoeken verblijfplaatsen (holen, nesten) van bescherm-
 de fauna
- Minimaal meter afstand houden tot verblijfplaats van
 beschermde fauna
- Maatregelen ter om vestiging van broedvogels te voorkomen
 (wapperende linten, grasvegetatie kort houden, grasvegetatie dagelijks betreden, etc.)

Overige afspraken:

Auteur:

W.M. Goudzwaard (Planvorming)

Datum:

Maart 2010

Versie:

Definitief

Rapportnaam:

Gedragscode Flora- en faunawet

<i>Opdrachtgever/initiatiefnemer:</i>	<i>Opdrachtnemer/aannemer:</i>
<i>Datum:</i>	<i>Datum:</i>
<i>Plaats:</i>	<i>Plaats:</i>
<i>Paraaf/handtekening:</i>	<i>Paraaf/handtekening:</i>

** ingevuld formulier opsturen naar de opsteller van deze gedragscode **

